۞وَمَآ أُبَرِّئُ نَفۡسِيٓۚ إِنَّ ٱلنَّفۡسَ لَأَمَّارَةُۢ بِٱلسُّوٓءِ إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّيٓۚ
إِنَّ رَبِّي غَفُورٞ رَّحِيمٞ ٥٣ وَقَالَ ٱلۡمَلِكُ ٱئۡتُونِي بِهِۦٓ أَسۡتَخۡلِصۡهُ
لِنَفۡسِيۖ فَلَمَّا كَلَّمَهُۥ قَالَ إِنَّكَ ٱلۡيَوۡمَ لَدَيۡنَا مَكِينٌ أَمِينٞ ٥٤
قَالَ ٱجۡعَلۡنِي عَلَىٰ خَزَآئِنِ ٱلۡأَرۡضِۖ إِنِّي حَفِيظٌ عَلِيمٞ ٥٥ وَكَذَٰلِكَ
مَكَّنَّا لِيُوسُفَ فِي ٱلۡأَرۡضِ يَتَبَوَّأُ مِنۡهَا حَيۡثُ يَشَآءُۚ نُصِيبُ
بِرَحۡمَتِنَا مَن نَّشَآءُۖ وَلَا نُضِيعُ أَجۡرَ ٱلۡمُحۡسِنِينَ ٥٦ وَلَأَجۡرُ
ٱلۡأٓخِرَةِ خَيۡرٞ لِّلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَكَانُواْ يَتَّقُونَ ٥٧ وَجَآءَ
إِخۡوَةُ يُوسُفَ فَدَخَلُواْ عَلَيۡهِ فَعَرَفَهُمۡ وَهُمۡ لَهُۥ مُنكِرُونَ
٥٨ وَلَمَّا جَهَّزَهُم بِجَهَازِهِمۡ قَالَ ٱئۡتُونِي بِأَخٖ لَّكُم مِّنۡ أَبِيكُمۡۚ أَلَا
تَرَوۡنَ أَنِّيٓ أُوفِي ٱلۡكَيۡلَ وَأَنَا۠ خَيۡرُ ٱلۡمُنزِلِينَ ٥٩ فَإِن لَّمۡ تَأۡتُونِي
بِهِۦ فَلَا كَيۡلَ لَكُمۡ عِندِي وَلَا تَقۡرَبُونِ ٦٠ قَالُواْ سَنُرَٰوِدُ عَنۡهُ أَبَاهُ
وَإِنَّا لَفَٰعِلُونَ ٦١ وَقَالَ لِفِتۡيَٰنِهِ ٱجۡعَلُواْ بِضَٰعَتَهُمۡ فِي رِحَالِهِمۡ
لَعَلَّهُمۡ يَعۡرِفُونَهَآ إِذَا ٱنقَلَبُوٓاْ إِلَىٰٓ أَهۡلِهِمۡ لَعَلَّهُمۡ يَرۡجِعُونَ
٦٢ فَلَمَّا رَجَعُوٓاْ إِلَىٰٓ أَبِيهِمۡ قَالُواْ يَٰٓأَبَانَا مُنِعَ مِنَّا ٱلۡكَيۡلُ
فَأَرۡسِلۡ مَعَنَآ أَخَانَا نَكۡتَلۡ وَإِنَّا لَهُۥ لَحَٰفِظُونَ ٦٣

(53) Haati manaa Mootichaa haasaa ishee akkana jechuun itti fufte: lubbuu kiyya waan fokkataa fedhuu irraa hin qulqulleessu. Kanaan lubbuu kiyya qulqulleessuu hinfeene. Lubbuun namaa waan fedhii hordoftuuf waan fokkataatti guddistee kan nama ajajjuudha. Lubbuu Rabbiin rahmata isaatiin ajaatti ajajuu irraa eege malee isa irraa of qabuunis itti cima. Gooftaan kiyya gabroota isaa irraa nama tawbateef kan akkan dhiisuufi akkan ararfatuudha.

(54) Mootiin yeroo qulqullinaafi beekumsa Yuusuf baru, naa fidaa ofiifan isa taasifadhaa jedhe. Isa fidan. Yeroo isa haasofsiisee sammuun isaafi beekumsi isaa yeroo ifa galuuf: yaa Yuusuf ati har`a nu biratti nama iddoo guddaa qabuufi sadarkaa guddaa qabu akkasumas amantummaa qabuudha isaan jedhe.

(55) Yuusuf Mootichaan: Misra irratti bakka nyaataafi horii irratti na moosisi an qarshi qabaa amanamaafi waan irratti moosifame irratti beekumsaafi gahumsa guddaa nama qabuudha jedhe.

(56) Akkuma Yuusufiin badii irraa isa qulqulleessinee mana hidhaa irraa bilisa isa baasuun tola itti oolle, Misra keessattis bakka fedhe akka deemuufi akka taa`u isaaf mijeessine. gabroota keenya keessaa abbaa feeneef addunyaatti rahmata keenya irraa ni kenninaaf. Mindaa warra toltuu hojjatuu hin balleessinu; hinumaa odoo hin hir`isin guutuu goonee kenninaaf.

(57) Mindaan Rabbiin warra isatti amananii waan inni ajaje hojjatanii waan inni dhorke irraa dhorkamuun isa sodaataniif aakhiraatti qopheesse mindaa addunyaa irra kan caaluudha.

(58) Obbolaan Yuusuf shaqaxa qabanu fudhatanii gara Misraa deeman. Isatti yeroo ol seenanu obbolaa isaa ta`uu bare. Jarri garuu yeroo biirii keessa isa buusanu daa`ima waan tureef akkasumas barri dheeratee akkaataan isaas waan jijjiirameef obboleessa isaanii ta`uu hin barre.

(59) Galaafi midhaan irraa waan isaan barbaadanu yeroo isaaniif kennuu jedhu, booda isaan obboleessa gara abbaa abbaa isaanii biratti dhiisanii dhufan sana itti himanii ka`anu, obboleessa keessan gara abbaa fidaa kottaa fedhiisa gaala tokkoo isiniifan dabala. Sila akka an safara guutee safaruufi haala gaariin keessummaa simadhu hin argitanuu? Jedhe.

(60) Yoo fiddanii dhufuu dhiiftan sobdanii obbolaa gara abbaa akka qabdanu himataa jirtu jechuudha. midhaanis isinii hin safaru. Biyya kiyyattis hin dhihaattanu.

(61) Abbaa keenya eeyyamsiifnee akkamittuu fiduuf yaalla. Waan isin itti nu ajajjan odoo boodatti hin jedhin ni raawwanna.

(62) Yuusuf hojjattoota isaatiin shaqaxa isaanii itti deebisaa. Yeroo deebi`anu akka nuti isaan irraa hin bitne akka baranuu jecha. Kun dhugaa dubbachuu isaanii Yuusufiif mirkaneessuufi akka shaqaxa isaaniis isaan harkaa fuudhuu jecha yeroo lammataatiif obboleessa isaanii akka fuudhanii dhufanu isaan dirqamsiisa.

(63) Yeroo abba isaaniitti deebi`anu akka yuusuf itti isaan keessummeesse itti himanii akkana jedhan: yaa abbaa keenya! Yoo obboleessa keenya geessuu dhiifne midhaan nuuf hin safaramu; kanaafuu nu waliin ergi. Yoo nu waliin ergite midhaan ni safaranna. Nagaan hanga deebifnee sitti fidnutti isa eegutti waadaa seenna.

Waan keeyyattoota darban iraa fudhatamu:

- Lubbuun mu`uminaa kan cinaacha isaa gidduu jirtu diina isaa keessaa tokko waan taateef, ishee too`achuufi ishee sirreessuun dirqama akka ta`e
- Namni dhimma walii galaa tokko irratti moosifamu, nama beekumsa qabuufi amanamaa ta`uu akka qabu
- Tola isaa irraa waan Rabbiin aakhiraatti qopheesse ibsuufi akka isheen warra iimaana qabanuuf caalaafi hafaa taate ibsuu
- Yeroo barbaachisaa ta`ee argame namtokko sadarkaa ofii himuun akka danda`amu

قَالَ هَلْ ءَامَنُكُمْ عَلَيْهِ إِلَّا كَمَآ أَمِنتُكُمْ عَلَىٰٓ أَخِيهِ مِن
قَبْلُ فَٱللَّهُ خَيْرٌ حَٰفِظًا وَهُوَ أَرْحَمُ ٱلرَّٰحِمِينَ ٦٤ وَلَمَّا فَتَحُوا۟
مَتَٰعَهُمْ وَجَدُوا۟ بِضَٰعَتَهُمْ رُدَّتْ إِلَيْهِمْ قَالُوا۟ يَٰٓأَبَانَا
مَا نَبْغِى هَٰذِهِۦ بِضَٰعَتُنَا رُدَّتْ إِلَيْنَا وَنَمِيرُ أَهْلَنَا وَنَحْفَظُ
أَخَانَا وَنَزْدَادُ كَيْلَ بَعِيرٍ ذَٰلِكَ كَيْلٌ يَسِيرٌ ٦٥ قَالَ
لَنْ أُرْسِلَهُۥ مَعَكُمْ حَتَّىٰ تُؤْتُونِ مَوْثِقًا مِّنَ ٱللَّهِ لَتَأْتُنَّنِى
بِهِۦٓ إِلَّآ أَن يُحَاطَ بِكُمْ فَلَمَّآ ءَاتَوْهُ مَوْثِقَهُمْ قَالَ ٱللَّهُ عَلَىٰ مَا
نَقُولُ وَكِيلٌ ٦٦ وَقَالَ يَٰبَنِىَّ لَا تَدْخُلُوا۟ مِنۢ بَابٍ وَٰحِدٍ
وَٱدْخُلُوا۟ مِنْ أَبْوَٰبٍ مُّتَفَرِّقَةٍ وَمَآ أُغْنِى عَنكُم مِّنَ ٱللَّهِ مِن
شَىْءٍ إِنِ ٱلْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَعَلَيْهِ فَلْيَتَوَكَّلِ
ٱلْمُتَوَكِّلُونَ ٦٧ وَلَمَّا دَخَلُوا۟ مِنْ حَيْثُ أَمَرَهُمْ أَبُوهُم مَّا كَانَ
يُغْنِى عَنْهُم مِّنَ ٱللَّهِ مِن شَىْءٍ إِلَّا حَاجَةً فِى نَفْسِ يَعْقُوبَ
قَضَىٰهَا وَإِنَّهُۥ لَذُو عِلْمٍ لِّمَا عَلَّمْنَٰهُ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ
لَا يَعْلَمُونَ ٦٨ وَلَمَّا دَخَلُوا۟ عَلَىٰ يُوسُفَ ءَاوَىٰٓ إِلَيْهِ أَخَاهُ
قَالَ إِنِّىٓ أَنَا۠ أَخُوكَ فَلَا تَبْتَئِسْ بِمَا كَانُوا۟ يَعْمَلُونَ ٦٩

(64) Abbaan isaanii: sila akka obboleessa isaa tiruu irratti duraan isin amane malee isin amanaa? isaaniin jedhe. dhugumaan isa irratti isin amaneen ture. isa eeguufis waada seentanii turtan; garuu waadaa keessan hin guunne. Kanaafuu isa eeguuf waadaa isin seentanu hin amanu. Amantaan kiyya Rabbumarra. Inni nama eeguu barbaadeef irra caalaa waan waa eeguuti. Nama mararfachuu barbaadeefis irra caalaa warra mararfatanuuti.

(65) Yeroo midhaan isaanii hiikanu, gatiin isaan ittiin bitatan kan deebi`eef ta`uu argan. Achiin abbaa isaaniitiin: kabajaa akkanaatiin booda wanti nuti mootii kana irraa barbaannu maal? jedhan. Gatii midhaan keenyaa mootichi tola nutti oole nuu deebise. Midhaan maatii keenyaaf ni safaranna. Waan ati sodaattu irraayis obboleessa keenya ni eegna. Fedhisa gaalaa tokkos ni dabalanna. Fedhiisa gaalaa tokko dabaluun mootichatti laafaadha.

(66) Abbaan isaanii: hanga isa deebisuu irratti waadaa Rabbiin kan jabeeffamaa ta`e naaf seentanutti isin waliin hin ergu. Yoo isin hundumtuu dhumtanii isa fiduufi ofiifis deebi`uu dadhabdan malee. Yeroo isaan kana irratti waadaa Rabbii jabeeffamaa sana seenanuuf: waan nuti jennu irratti Rabbiin ragaadha. Ragummaan isaa nu gaha jedhe.

(67) Abbaan isaanii haala isaaniif dhaamsa dhaamuun akkana jedhe: ‘Balbala adda addaatiin faffaca`aatii seenaa malee walitti qabamtanii bakka tokkotti Misra hin seeninaa. Kun yoo namtokko hamaa isinitti yaade akka bakka tokkotti isin hunda hin miineef irra amanamaadha. kana immoo miidhaa Rabbiin isin irratti murteesse isin irraa deebisuuf yookiin gaarii Rabbiin isiniif hin dabarsine isiniif kennuu yaadeetii miti. Murteen kanuma Rabbii qofa. Ajajnis kanuma Rabbii tokkichaati. Dhimma kiyya hunda irratti isuma qofa irratti hirkadheera; kanaafuu namoonni hirkachuu fedhanu dhimma isaanii hunda irratti isuma qofa irratti haa hirkatanu.

(68) Haala isaan waliin obboleessi isaanii jiruun deemsa jalqaban. Akkuma abbaan isaanii isaan ajajetti balbala adda addaatiin yeroo seenanu, seenuun isaanii sun marartee Ya’aquub ilmaan isaatiif qabu mul`ise malee ajaja Rabbiin isaan irratti dabarse kan isaan irraa deebisu hin taane. Murteen murtee Rabbii malee akka hin jirre utuma beekuu isaaniif dhaame. Inni beekumsa Nuti isa beeksiifne irraa kan ka`e qadaratti amanuun akka jiru ni beeka. Sababa qabachuunis akka barbaachisu ni beeka. Garuu irra baayyeen namaa kana hin beekanu.

(69) Obbolaan Yuusuf haala tiruun isaa jaraa waliin jiruun yeroo Yuusufitti ol seenanu obboleessa isaa tiruu ofitti maxxansee an obboleessa kee isa tiruudha. Hojii badaa obbolaan kee hojjatan kan akka rakkoo nama irraan gahuu, jibbaafi biirii keessa na buusuu isaaniitiin hin gaddin isaan jedhe.

Waan keeyyattoota darban iraa fudhatamu:

- Of eeggaannoo gochuutti nama ajajuufi nama nama ganu irraa eeggachuun akka barbaachusu (boolla tokko keessatti mu`uminni si`a lama hin hiddamu)
- Of eeggannaa keessaa tokko waadaa kakaan jabeeffame akka seenuu gochuu akka ta`e
- Nama hameenyi isaa sodaatamu akka amaanaa eeggatuuf jecha kakachiisuun akka danda`amu
- Nama kakaa barbaaduuf wantoota tokko tokko waan dandeettii nama kakatuutiin ala ta`e adda baasee dubbachuu akka danda`u
- Sababa qabachuu keessaa tokko waan nama balleessuu danda`u irraa eeggachuu akka ta`e

فَلَمَّا جَهَّزَهُم بِجَهَازِهِمْ جَعَلَ ٱلسِّقَايَةَ فِي رَحْلِ أَخِيهِ
ثُمَّ أَذَّنَ مُؤَذِّنٌ أَيَّتُهَا ٱلْعِيرُ إِنَّكُمْ لَسَٰرِقُونَ ٧٠ قَالُوا۟
وَأَقْبَلُوا۟ عَلَيْهِم مَّاذَا تَفْقِدُونَ ٧١ قَالُوا۟ نَفْقِدُ صُوَاعَ ٱلْمَلِكِ
وَلِمَن جَآءَ بِهِۦ حِمْلُ بَعِيرٍ وَأَنَا۠ بِهِۦ زَعِيمٌ ٧٢ قَالُوا۟ تَٱللَّهِ
لَقَدْ عَلِمْتُم مَّا جِئْنَا لِنُفْسِدَ فِي ٱلْأَرْضِ وَمَا كُنَّا سَٰرِقِينَ
٧٣ قَالُوا۟ فَمَا جَزَٰٓؤُهُۥٓ إِن كُنتُمْ كَٰذِبِينَ ٧٤ قَالُوا۟ جَزَٰٓؤُهُۥ
مَن وُجِدَ فِي رَحْلِهِۦ فَهُوَ جَزَٰٓؤُهُۥ كَذَٰلِكَ نَجْزِي ٱلظَّٰلِمِينَ
٧٥ فَبَدَأَ بِأَوْعِيَتِهِمْ قَبْلَ وِعَآءِ أَخِيهِ ثُمَّ ٱسْتَخْرَجَهَا مِن
وِعَآءِ أَخِيهِ كَذَٰلِكَ كِدْنَا لِيُوسُفَ مَا كَانَ لِيَأْخُذَ أَخَاهُ
فِي دِينِ ٱلْمَلِكِ إِلَّآ أَن يَشَآءَ ٱللَّهُ نَرْفَعُ دَرَجَٰتٍ مَّن نَّشَآءُ
وَفَوْقَ كُلِّ ذِي عِلْمٍ عَلِيمٌ ٧٦ ۞ قَالُوٓا۟ إِن يَسْرِقْ ربع الحزب ٢٥
فَقَدْ سَرَقَ أَخٌ لَّهُۥ مِن قَبْلُ فَأَسَرَّهَا يُوسُفُ فِي نَفْسِهِۦ
وَلَمْ يُبْدِهَا لَهُمْ قَالَ أَنتُمْ شَرٌّ مَّكَانًا وَٱللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا
تَصِفُونَ ٧٧ قَالُوا۟ يَٰٓأَيُّهَا ٱلْعَزِيزُ إِنَّ لَهُۥٓ أَبًا شَيْخًا كَبِيرًا
فَخُذْ أَحَدَنَا مَكَانَهُۥٓ إِنَّا نَرَىٰكَ مِنَ ٱلْمُحْسِنِينَ ٧٨

(70) Yuusuf yeroo hojjattoota isaa akka isaan gaala obbolaa isaa irratti midhaan fe`anutti ajaju, qodaa ittiin safaramu odoo isaan hin beekin fe`iisa obboleessa isaa tiruu keessa kaa`e. of biratti hanbisuuf akka sababa isaaf ta`uu jecha. Yeroo isaan gara biyya isaaniitti deebi`uuf deemsa jalqabanu dugduubba isaanii irraa yaa warri midhaan gaalaan fe`attanii! Isin hattuudha.

(71) Obbolaan Yuusuf gara nama waameefi namoota isaa waliin jiranutti garagalaa waliin jedhan. Maaltu isin jalaa badee hattummaan akka nu shakkitanu isin godhe?

(72) Namtichi waamaa tureefi warri isaa waliin turan obbolaa Yuusufiin: qodaa Mootiin ittiin safaruutu nu jalaa bade. Namni odoo hin sakkatta`amin qodaa Mootii nuu fide, isaaf kenna fe`iisa gaalaa tokkootu jiraaf jedhan.

(73) Obbolaan Yuusuf: wollaahi! akka nuti qulqulluu taane ni beektu; akkuma haala keenya argitanitti nuti biyya Misraa keessatti badii dalaguuf hin dhufne; jiruu keenya keessattis hattuu hin turre jedhan.

(74) Inni waameefi milteewwan isaa: nuti hanna irraa qulqulluudha yeroo jettanu jechi keessan kun yoo soba ta`e isin biratti namni hate maaliin adabama? Jedhan.

(75) Obbolaan Yuusuf: namni hate nu biratti yoo qodaan inni hate isa biraa argame nama jalaa hatame sanaaf dabarfamee kennama. Haala kanaan nama waa hate gabra taasisuun mindaa isaaf galchina.

(76) Qodaa jaraa akka sakkatta`u gara Yuusufitti isaan geessan. Achiin malaaf jecha odoo fe`iisa obboleessa isaa tiruu hin sakkatta`in kan isaanii irraa jalqabe; booda fe`iisa obboleessa isaa tiruu sakatta`e. Qodaa Mootiis isa keessaa baase. Akkuma Yuusufiif fe`iisa obboleessa isaa keessa akka safartuu sana kaa`u mala dhoofneef, tooftaa biraa obboleessa isaa seera biyya isaaniitiin of biratti akka hanbisu mala dhofneef. Dubbiin kun odoo akka seera Mootichaatii bakka gahuu hin danda`u ture. Hattuun reebamee biyya irraa fageeffama ture. Yoo Rabbiin mala biraa fedhe malee; Inni danda`aadha. Akkuma sadarkaa Yuusuf ol fuune gabroota keenya keessaa nama feene sadarkaa isaa ol fuuna. Beekaa hundaafuu nama isaa ol beekutu jira. Beekumsa hundaa ol immoo beekumsa Rabbii isa waan hunda beekutu jira.

(77) Obbolaan Yuusuf: hatus nama hin dinqu; obboleessi isaa tiruun (Yuusuf) duraan hatee ture jedhan. Yuusuf jecha isaanii kun itti dhagahamee isaanitti ibsuu dhiisee dhokfate. Hisdiifi hojii ajaa duraan isin itti jirtantu matuma isaatti bakka kanatti hamaadha. Rabbiin soba isin irraa argamu kana ni beeka.

(78) Obbolaan Yuusuf Yuusufiin: Yaa Mooti! abbaa dadhabaa umriin dulloome, kan guddisee isa jaallatu qaba waan ta`eef bakka isaa nu keessaa nama tokko fudhu Nuti nuufis nama biraatiifis nama gaarii ta`uu kee beekna jedhan; kanaafuu kanaan tola nuu ooli.

Waan keeyyattoota darban iraa fudhatamu:

- Hanga nama hin miinetti mala malanii haqa ifa gochuun akka danda`amu
- Namni waa jalaa bade yookiin haajaa qabu nama isaa argeef galata beekamaa ta`e galchuu akka danda`u
- Nama rakkisuu dhiisuun akkasumas rakkoo namni nama irraan gahu dhoksanii irra darbuun haala gaarii irraa akka ta`e

قَالَ مَعَاذَ ٱللَّهِ أَن نَّأۡخُذَ إِلَّا مَن وَجَدۡنَا مَتَٰعَنَا عِندَهُۥٓ إِنَّآ
إِذٗا لَّظَٰلِمُونَ ٧٩ فَلَمَّا ٱسۡتَيۡـَٔسُواْ مِنۡهُ خَلَصُواْ نَجِيّٗاۖ
قَالَ كَبِيرُهُمۡ أَلَمۡ تَعۡلَمُوٓاْ أَنَّ أَبَاكُمۡ قَدۡ أَخَذَ عَلَيۡكُم
مَّوۡثِقٗا مِّنَ ٱللَّهِ وَمِن قَبۡلُ مَا فَرَّطتُمۡ فِي يُوسُفَۖ فَلَنۡ أَبۡرَحَ
ٱلۡأَرۡضَ حَتَّىٰ يَأۡذَنَ لِيٓ أَبِيٓ أَوۡ يَحۡكُمَ ٱللَّهُ لِيۖ وَهُوَ خَيۡرُ ٱلۡحَٰكِمِينَ
٨٠ ٱرۡجِعُوٓاْ إِلَىٰٓ أَبِيكُمۡ فَقُولُواْ يَٰٓأَبَانَآ إِنَّ ٱبۡنَكَ سَرَقَ
وَمَا شَهِدۡنَآ إِلَّا بِمَا عَلِمۡنَا وَمَا كُنَّا لِلۡغَيۡبِ حَٰفِظِينَ
٨١ وَسۡـَٔلِ ٱلۡقَرۡيَةَ ٱلَّتِي كُنَّا فِيهَا وَٱلۡعِيرَ ٱلَّتِيٓ أَقۡبَلۡنَا فِيهَاۖ
وَإِنَّا لَصَٰدِقُونَ ٨٢ قَالَ بَلۡ سَوَّلَتۡ لَكُمۡ أَنفُسُكُمۡ أَمۡرٗاۖ
فَصَبۡرٞ جَمِيلٌۖ عَسَى ٱللَّهُ أَن يَأۡتِيَنِي بِهِمۡ جَمِيعًاۚ إِنَّهُۥ هُوَ
ٱلۡعَلِيمُ ٱلۡحَكِيمُ ٨٣ وَتَوَلَّىٰ عَنۡهُمۡ وَقَالَ يَٰٓأَسَفَىٰ عَلَىٰ
يُوسُفَ وَٱبۡيَضَّتۡ عَيۡنَاهُ مِنَ ٱلۡحُزۡنِ فَهُوَ كَظِيمٞ
٨٤ قَالُواْ تَٱللَّهِ تَفۡتَؤُاْ تَذۡكُرُ يُوسُفَ حَتَّىٰ تَكُونَ حَرَضًا
أَوۡ تَكُونَ مِنَ ٱلۡهَٰلِكِينَ ٨٥ قَالَ إِنَّمَآ أَشۡكُواْ بَثِّي
وَحُزۡنِيٓ إِلَى ٱللَّهِ وَأَعۡلَمُ مِنَ ٱللَّهِ مَا لَا تَعۡلَمُونَ ٨٦

(79) Yuusuf: nama qulqulluu badii nama biraatiin miidhuu irraa Rabbitti baqanne. Nama safartuu Mootii fe`iisa isaa keessaa argine dhiifnee nama biraa yoo qabne nama badii dalage dhiifnee qulqulluu qadabuu keenyaan nuti yeroo sana warra badii raawwate irraayi.

(80) Deebii Yuusuf irraa yeroo garaa muratanu nama irraa qophaa bahanii maryatan. Obboleessi isaanii hangafaa: akka abbaan keessan waadaa Rabbii jabeeffame akka isin isa deebiftanii fiddanutti yoo waan humna keessanii ol ta`een marfamtanii fiduu dadhabdan malee jechuun isin qabsiise sana isin yaadachiisa; kanaan dura Yuusuf irratti waan hamaa hojjattanii abbaa keessaniifis waadaa odoo hin guutin haftan; kanaafuu hanga abbaan kiyya naa eeyyamutti dachii Misraa gadi hin lakkisu; yookiin hanga obboleessa kiyya fuudhee galutti. Murtee Rabbiitu kan hundaa caala. Inni haqaan murteessa.

(81) Obboleessi hangaftii akkana jedhe: abbaa keessanitti deebi`aatii ilmi kee ni hate; Mootiin Misraa waan innii hateef isa adabuuf gabra taasifate. Yeroo safartuun qodaa isaa keessaa fuudhamu waan argineef waan beeknu irratti dubbataa jirra malee ni hata jechuutti immoo hin beeknu ture. Silaa deebifnee fiduutti waadaa siif hin seennu ture jedhaatii itti himaa.

(82) Yaa abbaa keenya! dhugaa dubbachuu keenya mirkaneeffachuuf warra Misraa gaafadhu; akkasumas warra nuti waliin dhufnes gaafadhu; waan nuti sitti himne isaanis sitti himu. Hatuu isaa ilaalchisee waan sitti himnu irratti dhugaa dubbataa jirra.

(83) Abbaan isaanis: dubbiin akka isin ni hate jettanii dubbattanu miti; garuu lubbuu keessantu akkuma Yuusufitti duraan hamaa yaaddan isa kanattis akka yaaddanu isinitti babbareechite male. Obsi kiyyaa obsa gaarii dha; isa keessa Rabbitti malee rakkoo himachuun hin jiru. Rabbiin hunduma isaanii Yuusufiin, tiruu isaafi obboleessa isaa hangafaas walitti qabee isaan deebisuutu mala; inni haala kiyya ni beeka; dubii kiyya ilaalchisee waan hojjatu irratti ogeessa isaaniin jedhe.

(84) Isaan irraa achi garagalee fagaatee: gaddi kiyya Yuusuf irratti cime jedhe. guddisee boohuu isaatiin kan ka`e ijji isaa gurraachi addaatte. Gaddaafi yaaddoon guutamuu isaa kana namoota ni dhoksa.

(85) Obbolaan Yuusuf abbaa isaaniitiin: yaa abbaa keenya! Hanga dhukkubni sitti cimutti yookiin duututti Yuusufii gadduu akkkasumas waa`ee isaa dubbachuu irraa dhiisaa hin jirtu.

(86) Abbaan isaaniitis: yaaddoofi gadda na tuqe Rabbiin tokkichatti malee hin himadhu mararteefi tola Rabbii akkasumas nama rakkoo keessa jiruuf akka inni dhowwaatuufi nama rakkoon isa muudateef mindaa isaaf akka kennu waan isin hin beekneen ni beeka isaaniin jedhe.

Waan keeyyattoota darban iraa fudhatamu:

- Nama qulqulluu badii nama kaaniitiin qabuun akka hin taane
- Obsa gaarii jechuun Rabbiin qofatti rakkoo himachuu akka ta`e
- Mu`uminni tokko akka Rabbiin rakkoo isaatiif furmaata isaaf kennu amanachuu qaba.

يَٰبَنِيَّ ٱذۡهَبُواْ فَتَحَسَّسُواْ مِن يُوسُفَ وَأَخِيهِ وَلَا تَاْيۡـَٔسُواْ
مِن رَّوۡحِ ٱللَّهِۖ إِنَّهُۥ لَا يَاْيۡـَٔسُ مِن رَّوۡحِ ٱللَّهِ إِلَّا ٱلۡقَوۡمُ
ٱلۡكَٰفِرُونَ ٨٧ فَلَمَّا دَخَلُواْ عَلَيۡهِ قَالُواْ يَٰٓأَيُّهَا ٱلۡعَزِيزُ
مَسَّنَا وَأَهۡلَنَا ٱلضُّرُّ وَجِئۡنَا بِبِضَٰعَةٖ مُّزۡجَىٰةٖ فَأَوۡفِ لَنَا
ٱلۡكَيۡلَ وَتَصَدَّقۡ عَلَيۡنَآۖ إِنَّ ٱللَّهَ يَجۡزِي ٱلۡمُتَصَدِّقِينَ
٨٨ قَالَ هَلۡ عَلِمۡتُم مَّا فَعَلۡتُم بِيُوسُفَ وَأَخِيهِ إِذۡ أَنتُمۡ
جَٰهِلُونَ ٨٩ قَالُوٓاْ أَءِنَّكَ لَأَنتَ يُوسُفُۖ قَالَ أَنَا۠ يُوسُفُ
وَهَٰذَآ أَخِيۖ قَدۡ مَنَّ ٱللَّهُ عَلَيۡنَآۖ إِنَّهُۥ مَن يَتَّقِ وَيَصۡبِرۡ فَإِنَّ
ٱللَّهَ لَا يُضِيعُ أَجۡرَ ٱلۡمُحۡسِنِينَ ٩٠ قَالُواْ تَٱللَّهِ لَقَدۡ
ءَاثَرَكَ ٱللَّهُ عَلَيۡنَا وَإِن كُنَّا لَخَٰطِـِٔينَ ٩١ قَالَ لَا تَثۡرِيبَ
عَلَيۡكُمُ ٱلۡيَوۡمَۖ يَغۡفِرُ ٱللَّهُ لَكُمۡۖ وَهُوَ أَرۡحَمُ ٱلرَّٰحِمِينَ
٩٢ ٱذۡهَبُواْ بِقَمِيصِي هَٰذَا فَأَلۡقُوهُ عَلَىٰ وَجۡهِ أَبِي يَأۡتِ
بَصِيرٗا وَأۡتُونِي بِأَهۡلِكُمۡ أَجۡمَعِينَ ٩٣ وَلَمَّا فَصَلَتِ
ٱلۡعِيرُ قَالَ أَبُوهُمۡ إِنِّي لَأَجِدُ رِيحَ يُوسُفَۖ لَوۡلَآ أَن
تُفَنِّدُونِ ٩٤ قَالُواْ تَٱللَّهِ إِنَّكَ لَفِي ضَلَٰلِكَ ٱلۡقَدِيمِ ٩٥

(87) Abbaan isaanii: yaa ilmaan kiyya! deemaatii waa`ee Yuusufiifi obboleessa isaa iyyaafadhaa. Furmaata Rabbiin gabroota isaatiif kennu irraayis garaa hin muratinaa; furmaata Rabbii irraa ummata kafare malee wanti garaa muratu hin jiru. Isaan guddina dandeettii Rabbiifi tola dhokataa gabroota isaatiif oole hin beekanu.

(88) Ajaja abbaa isaanii tole jedhanii Yuusufiifi obboleessa isaa barbaacha deeman. Yeroo Yuusufitti ol seenanu: rakkooniifi iyyummaan jabduu taate nu tuqxee jirti. Shaqaxa gadi aanaa fidnee jirra waan ta`eef akkuma duraan nuu safarte safara guutuu nuu safari. Kana irratti dabaluudhaan yookiin shaqaxa keenya kufaa ta`e kana dhiisuun nu irratti saddaqadhu Rabbiin mindaa irra gaarii ta`een warra kennatanuuf galcha isaan jedha.

(89) Yeroo haasaa isaanii dhagahu isaaniif marartee godhee akkana jechuun of isaan beeksise: waan Yuusufiifi obboleessa isaa tiruutti yeroo wallaaluma keessa turtan sana hojjattan boodni isaa maal akka ta`e bartaniittuu?

(90) Rifatanii: ati yuusufii? Jedhan. Eeyyee an Yuusuf inni isin naa waliin argaa jirtanu kun immoo obboleessa kiyya tiruudha jedheen. Rabbiin waan nuti keessa jirru keessaa nu baasee sadarkaa keenya ol fuuchuudhaan dhugumaan tola nutti oolee jira. Namni ajaja Rabbii eeggatee waan inni dhorke irraa dhorkamuun isa sodaate rakkoo isa qunname irratti obse, inni warra toltuu raawwatanu irraa waan ta`eef Rabbiin hojii warra toltuu hojjatanuu isaaniif eega malee isaan jalaa hin balleessu.

(91) Obbolaan isaa waan hojjatan sanaa irratti haala gaabbaniin akkana isaan jedhan: Rabbiin nutti haata`uu! Haala guddaa sii kennuu isaatiin Rabbiin nurra sadarkaa kee ol fuudheera. Dhugumaan waan si irratti raawwanneen nuti warra hamaa dalageefi badii raawwate irraa taaneerra.

(92) Yuusuf diiggannaa isaanii qeebalee: har`a komiiniifi eekkamsi isin irraa hin jiru. Rabbiin warra mararfatu hunda caalaa waan nama mararfatuuf akka Inni isiniif dhiisu isa isiniif kadha jedhe.

(93) Yeroo waan ijji abbaa isaanii ta`e itti himanu uffata isaa isaanitti kenne. Uffata kiyya kana fuudhaa deemaatii fuula abbaa kiyya irra buusaa ija isaa isaaf deebisaa. Maatii keessan hunda natti fidaa.

(94) Yeroo daldaaltoonni Misraan gadi lakkisanii bakka jireenya isaanii irraa bahanu, Ya'aquub ilmaan isaatiifi namoota isaa waliin jiranuun: fooliin Yuusuf natti dhufaara; jaarsi kun dulloomee otontoree waan hin beekne dubbataa jira naan jechuu yoo dhiiftaniif jedhe.

(95) Ilmaan isaa keessaa tokko: wollaahi! Ati shakkii kee duraaniitiin sadarkaa Yuusuf si biratti qabuufi lammata akka isa arguu dandeessu yaaduu irraa dhiisaa hin jirtu.

Waan keeyyattoota darban iraa fudhatamu:

- Beekumsiifi yaadni gaarii Ya'aquub Rabbii isaa irratti qabu guddaa ta`uu irraa kan ka`e haalli jijjiiramuufi barri dheerachuu waliin kan hin jijjiiramne akka ta`e
- Haalli nama gaabbee Rabbiin irra araarama barbaaduufi badii isaa amanee nama miidhe sana dhiifama gaafachuu akka ta`e
- Addunyaafi aakhiraatti sadarkaan guddaa kan argatamu soda Rabbiitiifi obsaan akka ta`e
- Gaabbii nama badii dalagee qeebalanii haaloo bahachuu dhiisuu keessumaayyuu yeroo haalli mijaahaa jiru, akkasumas waan darbe irratti isa komachuu dhiisuu

فَلَمَّآ أَن جَآءَ ٱلۡبَشِيرُ أَلۡقَىٰهُ عَلَىٰ وَجۡهِهِۦ فَٱرۡتَدَّ بَصِيرٗاۖ قَالَ
أَلَمۡ أَقُل لَّكُمۡ إِنِّيٓ أَعۡلَمُ مِنَ ٱللَّهِ مَا لَا تَعۡلَمُونَ ٩٦ قَالُواْ
يَٰٓأَبَانَا ٱسۡتَغۡفِرۡ لَنَا ذُنُوبَنَآ إِنَّا كُنَّا خَٰطِـِٔينَ ٩٧ قَالَ سَوۡفَ
أَسۡتَغۡفِرُ لَكُمۡ رَبِّيٓۖ إِنَّهُۥ هُوَ ٱلۡغَفُورُ ٱلرَّحِيمُ ٩٨ فَلَمَّا
دَخَلُواْ عَلَىٰ يُوسُفَ ءَاوَىٰٓ إِلَيۡهِ أَبَوَيۡهِ وَقَالَ ٱدۡخُلُواْ مِصۡرَ
إِن شَآءَ ٱللَّهُ ءَامِنِينَ ٩٩ وَرَفَعَ أَبَوَيۡهِ عَلَى ٱلۡعَرۡشِ وَخَرُّواْ
لَهُۥ سُجَّدٗاۖ وَقَالَ يَٰٓأَبَتِ هَٰذَا تَأۡوِيلُ رُءۡيَٰيَ مِن قَبۡلُ قَدۡ جَعَلَهَا
رَبِّي حَقّٗاۖ وَقَدۡ أَحۡسَنَ بِيٓ إِذۡ أَخۡرَجَنِي مِنَ ٱلسِّجۡنِ وَجَآءَ بِكُم
مِّنَ ٱلۡبَدۡوِ مِنۢ بَعۡدِ أَن نَّزَغَ ٱلشَّيۡطَٰنُ بَيۡنِي وَبَيۡنَ إِخۡوَتِيٓۚ إِنَّ
نصف الحزب ٢٥ رَبِّي لَطِيفٞ لِّمَا يَشَآءُۚ إِنَّهُۥ هُوَ ٱلۡعَلِيمُ ٱلۡحَكِيمُ ١٠٠ ۞ رَبِّ
قَدۡ ءَاتَيۡتَنِي مِنَ ٱلۡمُلۡكِ وَعَلَّمۡتَنِي مِن تَأۡوِيلِ ٱلۡأَحَادِيثِۚ
فَاطِرَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ أَنتَ وَلِيِّۦ فِي ٱلدُّنۡيَا وَٱلۡأٓخِرَةِۖ
تَوَفَّنِي مُسۡلِمٗا وَأَلۡحِقۡنِي بِٱلصَّٰلِحِينَ ١٠١ ذَٰلِكَ مِنۡ أَنۢبَآءِ
ٱلۡغَيۡبِ نُوحِيهِ إِلَيۡكَۖ وَمَا كُنتَ لَدَيۡهِمۡ إِذۡ أَجۡمَعُوٓاْ أَمۡرَهُمۡ
وَهُمۡ يَمۡكُرُونَ ١٠٢ وَمَآ أَكۡثَرُ ٱلنَّاسِ وَلَوۡ حَرَصۡتَ بِمُؤۡمِنِينَ ١٠٣

(96) Yeroo namni oduu fide sun waan gammachiisu Ya`iquubitti himee uffata Yuusuf fuula isaa irra buusu achumaan arge. Yeroo kana ilmaan isaatiin: sila tola Rabbiifi marartee isaa irraa waan isin hin beekne ni beeka isiniin hin jennee? Jedhe.

(97) Ilmaan isaa waan Yuusufiifi obboleessa isaatti hojjatan gaabbanii: yaa abbaa keenya! Badii nuti Yuusufiifi tiruu isaatti hojjanneef Rabbiin irra araarama nuu kadhu; nuti warra cubbuufi badii raawwateedha jedhan.

(98) Abbaan isaanii: siichi Rabbiin kiyya araarama isiniif kadha. Inni gabroota isaa warra tawbatanuuf badii isaanii kan akkan dhiisuufi akkan isaa mararfatuudha jedhe.

(99) Ya`iquubiifi maatiin isaa biyya isaaniitii Yuusufiin bira deemuuf jecha bahan. Yeroo isatti ol seenanu abbaa isaafi haadha isaa ofitti maxxanse. Obbolaa isaafi maatii isaaniitiin eeyyama Rabbiitiin haala nagaa taataniin Misra seenaa achi keessatti rakkoon isin hin tuqu isaaniin jedhe.

(100) Siree irra taa`urra abbaafi haadha isaa teessise. Abbaaniifi haati isaa sujuuda ibaadaa odoo hin ta`in sujuuda kabajaatiin isa ulfeeffatan. Akkuma abjuun arge jechi Rabbii dhugaa ta`uu mirkaneessuuf jecha. Kanaafuu Yuusuf abbaa isaatiin sujuudni isin naaf gootan hiika abjuu kiyyaa duraan argee sitti himeeti dhugumaan Rabbiin ishee argamsiisee dhugaa akka taate mirkaneesseera. Erga shayxaanni giddu kiyyaafi giddu obbolaa kiyyaa balleesseen booda Rabbiin mana hidhaa keessaa na baasee isin baadiyyaa irraa fidee jehuu isaatiin tola natti ooleera jedhe. Gooftaan kiyya waan fedhu yeroo hojjatu akkan kan marartee godhuudha. Haala gabroota isaas kan beeku isuma. Rabbiin waan hojjatu irratti ogeessa.

(101) Sana booda Yuusuf akkana jechuun Gooftaa isaa kadhate: yaa Gooftaa kiyya! dhugumaan mootummaa Misraa naa kennitee jirta; hiika manaamaas na barsiiftee jirta; yaa Gooftaa Samiifi dachii uumtee akkasumas fakkii tokko irraa odoo hin ilaalin kan argamsiifte! Ati dhimma kiyya kan addunyaafi kan aakhiraa kan of harkaa qabu suma. Gaafa beellamni kiyya dhumu muslima godhii na ajjeesi; Nabiyyoota gaggaarii abbootii kiyyaa irraa ta`aniifi (Nabiyyoota) kaan waliinis jannata keessaa Firdawsiin keessatti walitti nu qabi.

(102) Inni dubbatame kun seenaa Yuusufiifi obbolaa isaa yemmuu ta`u, Yaa Ergamichaa! yeroo isaan biirii keessa isa buusuuf murteessanu waan isaan bira hin jirreef waa`ee isaa ilaalchisee beekumsa hin qabdu ture; garuu nuti sitti himna.

(103) Yaa Ergamichaa! akka isaan amananuu jecha maaluu odoo gootee irra hedduun namootaa hin amananu.

Waan keeyyattoota darban iraa fudhatamu:

- Abbaafi haadha kabajuufi toltuu isaanii ooluun dirqama akka ta`eefi waan isaan gammachiisu hojjachuuf sardamuunis kanuma irraa akka lakkaahamu
- Akka shayxaanni nama hin dogongorsine eeggachuufi nama namoota wal jaallatanuu adda baasuuf socho`u irraa eeggachuu
- Garbichi tokko amantaa isaatiin yookiin qabeenyaa isaatiin foyya`iinsa argisiisuun tola Rabbiin isaaf oole irraa akka ta`e
- Boodni namaa akka toluufi nageenya argatanii guyyaa Qiyaamaa milkaa`uuf akkasumas jannata keessatti warra gaggaarii waliin ta`uuf Rabbiin kadhachuun barbaachisaa akka ta`e

وَمَا تَسْـَٔلُهُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ ۚ إِنْ هُوَ إِلَّا ذِكْرٌ لِّلْعَٰلَمِينَ
١٠٤ وَكَأَيِّن مِّنْ ءَايَةٍ فِى ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلْأَرْضِ يَمُرُّونَ عَلَيْهَا
وَهُمْ عَنْهَا مُعْرِضُونَ ١٠٥ وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُم بِٱللَّهِ إِلَّا
وَهُم مُّشْرِكُونَ ١٠٦ أَفَأَمِنُوٓا۟ أَن تَأْتِيَهُمْ غَٰشِيَةٌ مِّنْ عَذَابِ
ٱللَّهِ أَوْ تَأْتِيَهُمُ ٱلسَّاعَةُ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ١٠٧ قُلْ
هَٰذِهِۦ سَبِيلِىٓ أَدْعُوٓا۟ إِلَى ٱللَّهِ ۚ عَلَىٰ بَصِيرَةٍ أَنَا۠ وَمَنِ ٱتَّبَعَنِى ۖ
وَسُبْحَٰنَ ٱللَّهِ وَمَآ أَنَا۠ مِنَ ٱلْمُشْرِكِينَ ١٠٨ وَمَآ أَرْسَلْنَا مِن
قَبْلِكَ إِلَّا رِجَالًا نُّوحِىٓ إِلَيْهِم مِّنْ أَهْلِ ٱلْقُرَىٰٓ ۗ أَفَلَمْ يَسِيرُوا۟
فِى ٱلْأَرْضِ فَيَنظُرُوا۟ كَيْفَ كَانَ عَٰقِبَةُ ٱلَّذِينَ مِن
قَبْلِهِمْ ۗ وَلَدَارُ ٱلْءَاخِرَةِ خَيْرٌ لِّلَّذِينَ ٱتَّقَوْا۟ ۚ أَفَلَا تَعْقِلُونَ ١٠٩
حَتَّىٰٓ إِذَا ٱسْتَيْـَٔسَ ٱلرُّسُلُ وَظَنُّوٓا۟ أَنَّهُمْ قَدْ كُذِبُوا۟
جَآءَهُمْ نَصْرُنَا فَنُجِّىَ مَن نَّشَآءُ ۖ وَلَا يُرَدُّ بَأْسُنَا عَنِ ٱلْقَوْمِ
ٱلْمُجْرِمِينَ ١١٠ لَقَدْ كَانَ فِى قَصَصِهِمْ عِبْرَةٌ لِّأُو۟لِى ٱلْأَلْبَٰبِ ۗ
مَا كَانَ حَدِيثًا يُفْتَرَىٰ وَلَٰكِن تَصْدِيقَ ٱلَّذِى بَيْنَ يَدَيْهِ
وَتَفْصِيلَ كُلِّ شَىْءٍ وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ١١١

(104) Yaa Ergamichaa! waan itti isaan waamaa jirtu irratti mindaa isaan gaafataa waan hin jirreef odoo sammuu qabaatanii silaa sitti amanu ture. Qur`aan-ni akka namoonni hundii ittiin gorfamanu qofaaf dhufe.

(105) Mallattoon tokkichummaa Rabbitti nama akeekanu kan samiifi dachii keessa faca`anii jiran-uufi kan isaan ishee xiinxaluufi ittiin gorfamuu dhi-isanii irraa garagalan baayyeedha.

(106) Irra hedduun namaa Rabbiin kenna adda add-aa akka namaaf kennu, kan ajjeesuufi kan fayyisu ta`uu hin amananu; yoo isaa waliin waan isa malee jiru gabbaran malee.

(107) Mushrikoonni kun addunyaatti balaan isaan of irraa deebisuu hin dandeenye kan isaan irra gaaddiftee isaan aguugdu isaanitti dhufuu dhabuu yookiin Qiyaamaan odoo isaan itti hin qophaa`in akka tasaa isaanitti dhufuu dhabuu ni amanatuu? Kanaaf amanuu dhiisanii?

(108) Yaa Ergamichaa! nama waamtuuf isheen kun karaa kiyya. Ragaa ifa galaa ta`een nama gara ish-eetti waama. Namni na hordofee karaa kiyya qa-bates gara isheetti nama waama. An mushrikoota irraa hin taane; garuu warra isa qofa tokkichoom-sanu irraayi.

(109) Yaa Ergamichaa! si dura namoota baadiyyaa ir-raa odoo hinta`in namoota magaalaa irraa akkuma kee nama ergaa itti erginu malee maleykaa irraa hin ergine. Ummanni isaanii isaan sobsiifnaan umma-ta sana balleessine. Warri si sobsiisanu kun dachii irra deemanii booda warra sobsiisee ilaalanii ittiin hin gorfamanuu? Qananiin warra addunyaa irratti Rabbiin sodaateef biyya aakhiraatti (qophaa`ee) jiru caalaa dhaa; kanaafuu kana hubattanii waan Rabbiin isin ajaje hojjattanii (iimaana qabattanii) waan Rabbirraa isin dhorke (shirkii) dhiiftanii maaliif hin jenne?

(110) Ergamoota erginu diina isaanii irratti tarkaanfii fudhachuuf hin sardamnu. Akka isaan dagatanuuf achi isaaniif bunna. Hanga adabbiin keenya isaan irraa turee Ergamoonni badiinsa isaanii irraa abdii kutanutti akkasumas kaafiroonni Er-gamoonni adabbiin warra sobsiisanitti ni bu`a mu`uminoonni nagaa bahu jedhanii nu soban yeroo isaan jedhanu tumsi keenya Ergamoota keenyaa dhufee balaa warra sobsiisan irratti bu`e irraa Ergamootaafi mu`uminoota nagaa goone. Balaan keenya yeroo warra badii dalaganu irratti bu`u wanti isaan irraa deebisu hin jiru.

(111) Seenaa Ergamootaafi seenaa Yuusufiifi obbolaa isaa keessa gorsa namni sammuu nagaa qabu ittiin gorfamuutu jira. Qur`aanni kana of keessaa qabu haasaa wal faallessu kan sobamee Rabbiin biraa dhufe jedhamee miti; haa ta`u malee kitaabolee samiidhaa Rabbiin biraa buufaman kan dhugoomsuudha. seeraafi wantoota karaa godhaman waan ibsamuun barbaachisu hunda kan ibsu, waan khayrii ta`e hundatti kan qajeelchuufi namoota itti amananiif rahmata kan ta`eedha. Waan isa keessa jiruunis kan fayyadamu isaanuma.

Waan keeyyattoota darban iraa fudhatamu:

- Al tokko tokko Rabbiin tola isaa irraa kan ka`e wantoota nama irraa fagoo ta`an tokko tokko Nabiyyoota isaa ni barsiisa.
- Namni nama waamu tokko qalbii namootaa Rabbiin akka bulanu gochuu hin danda`u. Irra baayyeen namootaas warra qajeelanu irraayi miti.
- Warra mallattoolee tokkichummaa Rabbitti akeekanu irraa garagalan komachuufi arrabsuu
- Keeyyatni kun “isheen kun karaa kiyya…” keeyyata jedhu of keessaa qaba. Garii waan gara Rabbitti nama waamuuf bu`uura ta`anis dubbateera. Kanneen keessaa:
- Akkaataan deemsaa argamuu (gara Rabbiittan waamicha godha)
- Deemsichi beekumsa irratti akka hundaahu (ragaa irratti)
- Namni nama waamu argamuu (ana.)
- Namoonni waamamanu argamu (namni na hordofes)

سُورَةُ الرَّعْدِ
آياتها ٤٣ — ترتيبها ١٣

بِسْمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحْمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ
الٓمٓر ۚ تِلْكَ ءَايَٰتُ ٱلْكِتَٰبِ ۗ وَٱلَّذِىٓ أُنزِلَ إِلَيْكَ مِن رَّبِّكَ ٱلْحَقُّ
وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ ٱلنَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ١ ٱللَّهُ ٱلَّذِى رَفَعَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ
بِغَيْرِ عَمَدٍ تَرَوْنَهَا ۖ ثُمَّ ٱسْتَوَىٰ عَلَى ٱلْعَرْشِ ۖ وَسَخَّرَ ٱلشَّمْسَ وَٱلْقَمَرَ ۖ
كُلٌّ يَجْرِى لِأَجَلٍ مُّسَمًّى ۚ يُدَبِّرُ ٱلْأَمْرَ يُفَصِّلُ ٱلْءَايَٰتِ لَعَلَّكُم
بِلِقَآءِ رَبِّكُمْ تُوقِنُونَ ٢ وَهُوَ ٱلَّذِى مَدَّ ٱلْأَرْضَ وَجَعَلَ فِيهَا رَوَٰسِىَ
وَأَنْهَٰرًا ۖ وَمِن كُلِّ ٱلثَّمَرَٰتِ جَعَلَ فِيهَا زَوْجَيْنِ ٱثْنَيْنِ ۖ يُغْشِى ٱلَّيْلَ
ٱلنَّهَارَ ۚ إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَٰتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ٣ وَفِى ٱلْأَرْضِ
قِطَعٌ مُّتَجَٰوِرَٰتٌ وَجَنَّٰتٌ مِّنْ أَعْنَٰبٍ وَزَرْعٌ وَنَخِيلٌ صِنْوَانٌ
وَغَيْرُ صِنْوَانٍ يُسْقَىٰ بِمَآءٍ وَٰحِدٍ وَنُفَضِّلُ بَعْضَهَا عَلَىٰ بَعْضٍ
ثلاثة أرباع الحزب ٢٥ فِى ٱلْأُكُلِ ۚ إِنَّ فِى ذَٰلِكَ لَءَايَٰتٍ لِّقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ٤ ۞ وَإِن تَعْجَبْ
فَعَجَبٌ قَوْلُهُمْ أَءِذَا كُنَّا تُرَٰبًا أَءِنَّا لَفِى خَلْقٍ جَدِيدٍ ۗ
أُو۟لَٰٓئِكَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ بِرَبِّهِمْ ۖ وَأُو۟لَٰٓئِكَ ٱلْأَغْلَٰلُ فِىٓ
أَعْنَاقِهِمْ ۖ وَأُو۟لَٰٓئِكَ أَصْحَٰبُ ٱلنَّارِ ۖ هُمْ فِيهَا خَٰلِدُونَ ٥

BOQONNAA AL-RA`AD

- Isheen suuraa Madiinaati -

Kaayyoo Suurattii:
qabatama humnaafi dandeettii rabbummaa ibsuu, waadaafi akeekkachiifni akka jiru mirkaneessuu, akkasumas jijjiiruufi geeddaruu ilaalchisee deemsi Rabbii akkam akka ta`e argisiisuudha.

Ibsa suurattii:

(1) (Alif, Laam, Miim, Raa) waan ishee fakkaatu ilaalchisee haasaan jalqaba boqonnaa Al- Baqaraa keessatti darbeera. Yaa Ergamichaa! keeyyattoonni kabajamoo ta`an kuniifi Qur`aanni Rabbiin sirratti buuse kun Rabbiin biraa ta`uu isaatiif shakkii hin qabu; garuu baayyeen namaa of guddisuufi diduuf jecha itti hin amananu.

(2) Rabbiin isa Samiifi olfuudhamtuu taate tu`oo isin hin argineen uume sana. Sana booda Arshii irratti olta`iinsa isaaf malu akkaataafi fakkeenya tokko malee ol ta`e. Aduufi ji`a uumamni isaa akka itti fayyadamanuuf jecha laaffise. Aduuniifi jiinii tokko tokkoon isaanii beellama beekumsa Rabbiiti-in murtaahaa ta`eef adeemu. Rabbiin samiifi dachii keessatti waan fedhu hojjata. Akka isin guyyaa Qi-yaamaa Rabbiin wal gahuu mirkaneeffattanii hojii gaarii ta`een isaaf qophoftanuu jecha ragaalee dan-deettii isaa irratti qajeelchanu ibsa.

(3) Rabbiin isa dachii diriirsee akka isheen namaan hin raafamne tulluu lafa keessa gadi fagoo ta`e keessatti uume. Fuduraalee hunda gosa lama lama taasisee uume. Fakkeenyaaf baylada irraa dhiiraa-fi durba uume. Alkan guyyaa uffisa asumaan kan ifa ture dukkana ta`a. Wantoota dubbataman kana keessa hojii Rabbii ilaalchisee warra xiinxalanuuf ragaatu jira. Isa keessatti waa hubatu. Ragaa kanaan kan fayyadamus isaanuma qofa.

(4) Lafa kana irra iddoo walitti dhihaattutu jirti. Sana keessa fuduraalee inaba irraa ta`an, midhaan, tamriiwwan hundee tokko irratti gadi dhaabbatoo ta`antu jiru. Ammas hundee tamrii qophaa bahetu jira. Fuduraaleen kuniifi midhaan kun bishaan tokko dhobaafamu. Kana ta`uu waliin garii ishee garii irra midhaafi faayidaa adda addaatiin wal caalchifna. Wan-toota dubbataman kana keessa warra sammuu qabanuuf ragaatu jira. Kana wanti xiinxalus isaanuma qofa.

(5) Yaa Ergamichaa! waa tokko yoo kan ajaa`ibsiifattu taate irra guddaan wanti ati ajaa`ibsiifattuu kaafamiinsa sobsii-suu isaaniiti. Mormii isaaniitiif yeroo ragaa dhiheeffatanu: erga duunee, biyyeefi lafee tortoraa taanee booda kaafamnee fayyaatti deebifamnaa? Warri du`aan booda kaafamiinsa mormanu, warra Rabbitti kafaree dandeettii Rabbiin du`aa kaa-suu irratti qabu mormaniidha. Isaan kun guyyaa Qiyaamaa dirii ibidda irraa ta`etu morma isaaniitti kaa`ama. Isaan warra ibiddaa yemmuu ta`anu yoomuu achi keessaa taa`u. Gubataniis hin badanu. Azaabnis isaan irraa hin dhaabbatu.

Waan keeyyattoota darban iraa fudhatamu:

- Dandeettii Rabbii mirkaneessuu, samiin uumama isheetiin guddoo ta`uu waliin tu`oo ishee baatu tokko malee uu-mamuu ishee ajaa`ibsifachuu
- Dandeettii Rabbii uumama isaa ilaaluun mirkaneessuu, biqilaa guddaa sanyii xiqqoo keessaa erga baaseen booda bishaan tokko isaan dhobaasa. Kanumaa waliin bocni isaaniifi biftii isaanii akkasumas mi`aan isaanii kan waldhabu ta`uu
- Rabbiin mukkeen gurguddaa duraan hin jirre sanyii xiqqoo keessaa baasuun mushrikoota warra du`aan booda kaafa-muun akka hin jirre mormanuuf deebiidha. waan duraan jiru erga tortoree badee, adda adda faca`ee booda hunda isaanii bifa haaraa ta`een deebisuun, waan hin jirre sanyii xiqqoo irraa baasuu caalaa laafaadha.

وَيَسۡتَعۡجِلُونَكَ بِٱلسَّيِّئَةِ قَبۡلَ ٱلۡحَسَنَةِ وَقَدۡ خَلَتۡ مِن
قَبۡلِهِمُ ٱلۡمَثُلَٰتُۗ وَإِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغۡفِرَةٖ لِّلنَّاسِ عَلَىٰ ظُلۡمِهِمۡۖ
وَإِنَّ رَبَّكَ لَشَدِيدُ ٱلۡعِقَابِ ٦ وَيَقُولُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ لَوۡلَآ
أُنزِلَ عَلَيۡهِ ءَايَةٞ مِّن رَّبِّهِۦٓۗ إِنَّمَآ أَنتَ مُنذِرٞۖ وَلِكُلِّ قَوۡمٍ
هَادٍ ٧ ٱللَّهُ يَعۡلَمُ مَا تَحۡمِلُ كُلُّ أُنثَىٰ وَمَا تَغِيضُ ٱلۡأَرۡحَامُ
وَمَا تَزۡدَادُۚ وَكُلُّ شَيۡءٍ عِندَهُۥ بِمِقۡدَارٍ ٨ عَٰلِمُ ٱلۡغَيۡبِ
وَٱلشَّهَٰدَةِ ٱلۡكَبِيرُ ٱلۡمُتَعَالِ ٩ سَوَآءٞ مِّنكُم مَّنۡ
أَسَرَّ ٱلۡقَوۡلَ وَمَن جَهَرَ بِهِۦ وَمَنۡ هُوَ مُسۡتَخۡفِۭ بِٱلَّيۡلِ وَسَارِبُۢ
بِٱلنَّهَارِ ١٠ لَهُۥ مُعَقِّبَٰتٞ مِّنۢ بَيۡنِ يَدَيۡهِ وَمِنۡ خَلۡفِهِۦ
يَحۡفَظُونَهُۥ مِنۡ أَمۡرِ ٱللَّهِۗ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوۡمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُواْ
مَا بِأَنفُسِهِمۡۗ وَإِذَآ أَرَادَ ٱللَّهُ بِقَوۡمٖ سُوٓءٗا فَلَا مَرَدَّ لَهُۥۚ وَمَا
لَهُم مِّن دُونِهِۦ مِن وَالٍ ١١ هُوَ ٱلَّذِي يُرِيكُمُ ٱلۡبَرۡقَ خَوۡفٗا
وَطَمَعٗا وَيُنشِئُ ٱلسَّحَابَ ٱلثِّقَالَ ١٢ وَيُسَبِّحُ ٱلرَّعۡدُ بِحَمۡدِهِۦ
وَٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ مِنۡ خِيفَتِهِۦ وَيُرۡسِلُ ٱلصَّوَٰعِقَ فَيُصِيبُ بِهَا
مَن يَشَآءُ وَهُمۡ يُجَٰدِلُونَ فِي ٱللَّهِ وَهُوَ شَدِيدُ ٱلۡمِحَالِ ١٣

(6) Yaa Ergamichaa! mushrikoonni azaabaan si sardamsiisu. Qananii Rabbiin isaaniif dabarse odoo hin fayyadamin akka adabbiin isaanitti bu`uu irraa booda hafe dubbatu. Dhugumaan adabbiin kan isaaniitiin walfakkaatu ummata duraanii irraa warra sobsiisan irratti darbeera; kanaafuu maaliif ishee hin xinxalle ree? Yaa Ergamichaa! Gooftaan kee gabroota isaatiif utuma isaan badii qabanuu kan irra isaaniif darbuudha. akka isaan gara isaatti tawbatanuu jecha isaan adabuuf hin ariifatu. Warra kufrii isaanii irratti itti fufanuuf Gooftaan kee yoo tawbachuu dhiisan isaan adabuu irratti danda`aadha.

(7) Warri Rabbitti kafaran xiiqiif jecha: maaliif Muhammad irratti mallattoon Muusaafi Iisaadhaa kenname isaaf bu`uu dhiise? Jedhu. Yaa Ergamichaa! ati akeekkachiisaadha. namoota adabbii Rabbii irraa sodaachifta. Mallattoo Rabbiin siif kenne malee kan biraa siif hin jiru. Ummata hundaafuu Nabiyyii karaa haqaa irratti isaan qajeelchutu jira.

(8) Rabbiin waan dhalaan hundii garaatti baattu ni beeka. Ulfa sana ilaalchisee waan dabaleefi waan hir`ate akkasumas rakkoofi fayyaa isa quunnamuus ni beeka. wanti hundumtuu isa biratti beellama murtaahaa achi hin siqneefi kan as hin siqne qaba.

(9) Rabbiin waan qaama miiraa kalqii isaa irraa fagaate hunda ni beeka. Waan qaamni miiraa isaanii itti qaqqabdu hundas ni beeka. Maqaafi sifata isaatiin akkasumas hojii isaatiinis guddaadha. waan uume hunda irratti zaatiifi sifata isaatiin ol ta`aadha.

(10) Waan dhokataafi mul`ataa ta`e hunda ni beeka. Yaa namootaa! isin keessaa namni jecha gadi qabeefi ol qabe akkasumas namni dukkana alkaniitiin ija namaa irraa of dhoksee hojjateefi namni hojii isaatiin guyyaa of mul`ise, beekumsa Rabbiitiin hundumtuu keessan wal qixa.

(11) Inni Maleykota nama irratti bakka wal bubbu`an qaba. gariin isaanii halkan gariin immoo guyyaa dhufu. Murtee Rabbiin akka inni irraa eegamutti murteesse irraa isa eegu. Hojii isaatiifi jecha isaas ni katabu. Rabbiin ummata tokkoof gaarii isaaniif kenne gara waan isaa hin gammachiifnetti hin jijjiiru. Hanga isaan galata galchuu qabanu dhiisanutti. Gaafa Rabbiin ummata tokko balleessuu fedhe, waan inni fedhe wanti deebisu hin jiru. Yaa namootaa! Rabbii gaditti waan gara isaatti butattanii balaa isinitti bu`e isin irraa deebisuufi kan dhimma keessan of harkaa qabu isiniif hin jiru.

(12) Yaa namootaa! Rabbiin isa calanqee isin argisiisuun kakawwee sodaafi rahmata isaa kajeeluu walitti isiniif qabuudha. Innii isa duumessa roobaan ulfaate uumuudha.

(13) Kakawween Rabbiin galateeffachuu waliin isa faarsa. Maleykaanis Rabbiin haala sodaatanuufi haala kabajanuun isa faarsan. Bakakkaa waa gubdus kalqii isaa irraa isa balleessuuf jecha waan fedhetti erga. Kaafiroonni tokkichummaa Rabbii ni falmu. Rabbiin nama isa dide irratti malliifi humni isaa jabaadha.

Waan keeyyattoota darban iraa fudhatamu:

- Dogongora ilmaan Aadam ilaalchisee obsi Rabbii akka guddatu, kaafiroonni of guddisuufi ergamootaafi nabiyyoota isaa gaaffii adda addaatiin mokkoruu isaanii waliin isaan nyaachisa; fayyaa isaan godha; isaaniif obsa.
- Waan dukkana gadaamessaa keessa jiru akka beeku, uumama tokko irraa gara tokkootti jijjiiramuu isaas akka beeku akkasumas dhiira, durba, fayyaa yookiin dhukkubsataa ta`uu isaas ni beeka; akkasumas rizqii isaa, guyyaa beellama isaa, milkaahaa ta`uufi nama hongaahe ta`uu isaas ilaachisee beekumsi isaa hunda walitti qabata.
- Akka Rabbiin ilmaan Aadamiif iddoo guddaa kenne, Maleykonni isa tiksanus akka jiranu mirkaneessuu
- Rabbiin haala gabroota isaa yeroo sababa qajeelumaa isaan irraa arge gara waan gaariitti akka isaaniif jijjiiru
- Rabbiin biraa qajeeluma argachuun qajeeluma himame hordofuun akka walqabatu

لَهُۥ دَعۡوَةُ ٱلۡحَقِّۚ وَٱلَّذِينَ يَدۡعُونَ مِن دُونِهِۦ لَا يَسۡتَجِيبُونَ لَهُم بِشَيۡءٍ إِلَّا
كَبَٰسِطِ كَفَّيۡهِ إِلَى ٱلۡمَآءِ لِيَبۡلُغَ فَاهُ وَمَا هُوَ بِبَٰلِغِهِۦۚ وَمَا دُعَآءُ ٱلۡكَٰفِرِينَ
إِلَّا فِي ضَلَٰلٖ ١٤ وَلِلَّهِ يَسۡجُدُ مَن فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِ طَوۡعٗا
سجدة وَكَرۡهٗا وَظِلَٰلُهُم بِٱلۡغُدُوِّ وَٱلۡأٓصَالِ۩ ١٥ قُلۡ مَن رَّبُّ ٱلسَّمَٰوَٰتِ
وَٱلۡأَرۡضِ قُلِ ٱللَّهُۚ قُلۡ أَفَٱتَّخَذۡتُم مِّن دُونِهِۦٓ أَوۡلِيَآءَ لَا يَمۡلِكُونَ
لِأَنفُسِهِمۡ نَفۡعٗا وَلَا ضَرّٗاۚ قُلۡ هَلۡ يَسۡتَوِي ٱلۡأَعۡمَىٰ وَٱلۡبَصِيرُ أَمۡ هَلۡ
تَسۡتَوِي ٱلظُّلُمَٰتُ وَٱلنُّورُۗ أَمۡ جَعَلُواْ لِلَّهِ شُرَكَآءَ خَلَقُواْ كَخَلۡقِهِۦ فَتَشَٰبَهَ
ٱلۡخَلۡقُ عَلَيۡهِمۡۚ قُلِ ٱللَّهُ خَٰلِقُ كُلِّ شَيۡءٖ وَهُوَ ٱلۡوَٰحِدُ ٱلۡقَهَّٰرُ ١٦ أَنزَلَ
مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءٗ فَسَالَتۡ أَوۡدِيَةُۢ بِقَدَرِهَا فَٱحۡتَمَلَ ٱلسَّيۡلُ زَبَدٗا رَّابِيٗاۖ
وَمِمَّا يُوقِدُونَ عَلَيۡهِ فِي ٱلنَّارِ ٱبۡتِغَآءَ حِلۡيَةٍ أَوۡ مَتَٰعٖ زَبَدٞ مِّثۡلُهُۥۚ
كَذَٰلِكَ يَضۡرِبُ ٱللَّهُ ٱلۡحَقَّ وَٱلۡبَٰطِلَۚ فَأَمَّا ٱلزَّبَدُ فَيَذۡهَبُ جُفَآءٗۖ
وَأَمَّا مَا يَنفَعُ ٱلنَّاسَ فَيَمۡكُثُ فِي ٱلۡأَرۡضِۚ كَذَٰلِكَ يَضۡرِبُ ٱللَّهُ
ٱلۡأَمۡثَالَ ١٧ لِلَّذِينَ ٱسۡتَجَابُواْ لِرَبِّهِمُ ٱلۡحُسۡنَىٰۚ وَٱلَّذِينَ لَمۡ يَسۡتَجِيبُواْ
لَهُۥ لَوۡ أَنَّ لَهُم مَّا فِي ٱلۡأَرۡضِ جَمِيعٗا وَمِثۡلَهُۥ مَعَهُۥ لَٱفۡتَدَوۡاْ بِهِۦٓۚ
أُوْلَٰٓئِكَ لَهُمۡ سُوٓءُ ٱلۡحِسَابِ وَمَأۡوَىٰهُمۡ جَهَنَّمُۖ وَبِئۡسَ ٱلۡمِهَادُ ١٨

(14) Waamichi toohidaa kanuma Rabbii qofa eenyunuu ittii hin qindaahu. Sanamni mushrikoonni Rabbii gaditti waammatanu kadhaa nama kadhatee kamuu odoo ta`ee jalaa dhowwaachuu hin danda`anu. Kadhaan isaan sanama sana kadhatanu akka namticha bishaanitti harka isaa diriirsuuti akka afaan isaatti namminaan dhuguu jecha. Bishaan immoo afaan isaa bira hin gahu. Kadhaa kaafiroonni sanama isaanii kadhatanu badiisaafi haqa irraa fagaachuu malee womaa miti. Sababni isaas isheen faayidaa isaaniif argamsiisuu yookiin miidhaa isaan irraa deebisuu hin dandeessu waan ta`eefi.

(15) Wanni samiifi dachii keessa jiru hundumtuu Rabbiin tokkichaaf sujuuda. Kana keessatti kaafirriifi mu`uminni wal qixa; garuu mu`iminni fedhiidhaan Rabbiif sujuuda. Kaafirri immoo dirqamaan sujuuda. Wanti inni irratti uumame akka Rabbiif fedhiidhaan sujuuda godhu isa giddisiisa. Uumama hunda irraayyuu gaaddisnii waan gaaddisa qabuu ganamas ta`e waaree booda isaaf ajajama.

(16) Yaa Ergamichaa! kaafiroota warra Rabbiin waliin waa biraa gabbaranuun : eenyutu samiifi dachii uume? Kan dubbii isaanii akka fedhe godhu eenyu? jedhiin. Yaa Ergamichaa! Rabbitu isaan uume. Dubbii isaaniis kan olii gadi oofu isa. Isinis kana ni mirkaneessitu jedhiin. Ammas Yaa Ergamichaa! Rabbii gaditti jaalallee/tumsaa/dadhabaa kan lubbuu ofii fayyaduufi miidhaa ishee irraa deebisuu hin dandeenye qabattanii? Akkamitti waa biraa fayyaduu danda`u ree? Yaa Ergamichaa! sila kaafirri jaamaa ta`eefi mu`iminni arguu walqixxaahuu? Kufriin dukkanaalee ta`eefi iimaanni ifa ta`e walqixxaahuu? Moo Rabbiif shariikota akka Rabbiin uume kan uuman Rabbiif taasisanii jennaan wanti Rabbiin uumeefi shariikoonni uuman isaanitti walfakkaatee? Gabbaramuu haqa kan godhatuu isa. Inni injifataadha.

(17) Rabbiin akka sobni badaa ta`eefi dhugaan hafaa ta`e, rooba samii bu`e kan lolaan ittiin lola`ee caccabaa xiqqaas guddaas baadhatee deemeetti fakkeesse. Fakkeenya biraas garii albuudaa waan namoonni ittiin baabbareedanu tolchuufi ishee baqsuuf ibidda itti qabsiisanu fakkeenya godheef. Fakkeenya kana lachan Rabbiin haqaafi sobaa taasise. sobnii fakkii waan lolaan baatuufi oomocha biishaanii akkasumas xurii albuuda irraa bahu yeroo ta`u, haqni immoo akka bishaan qulqulluu dhugamuu kan fuduraafi margi akkasumas daggalli adda addaa ittiin biqiluuti. Albuuda irraa erga gubamee wanti hafu namoonni itti fayyadamu. Rabbiin akkuma fakkeenya kana lachan godhe haqa soba irraa adda baasuuf jecha namootaaf fakkii godha.

(18) Mu`uminoota warra yeroo Rabbiin tawhiidaafi ibaadaa isaatti isaan waamu dhowwaataniif deebii gaarii ta`e jannatatu jiraa. Kaafiroota warra waamicha gara tawhiidaafi isaan buluutti godhame qeebaluu didaniif horii waan dachii guutuufi sana lama odoo qabaatanii kana hunda lubbuu isaanii adabbii irraa hanbisuuf ni kennu ture. Warri waamicha isaa dhowwaachuu didan kun badii isaanii hunda irratti ni qoratamu. Taa`umsi isaan keessa qophatanu jahannama. quphannaan isaaniifi hafanni isaanii ibidda ta`uun isaa fokkate.

Waan keeyyattoota darban iraa fudhatamu:

- Mushrikoonni Rabbii gaditti waa biraa waammachuufi birmachiifachuu isaaniitiin jallina keessa akka jiranu ibsuu, haala isaanii haala nama bishaan dhuguu barbaadee harka isaa gara bishaanitti diriirsuuti; garuu adeemsi isaa waan sirrii hin taaneef haala kanaan bishaan dhuguu kan hin dandeenye sanatti fakkeeffame.
- Akki Qur`aanni itti ibse fakkeenya gochuudhaan. Innis waan namni hubatuun gara namaatti butachuudha. qabatama sammuu namaa keessa jiru haala itti hubatamuu barbaadameen dhiheessuudha.
- Uumamni hundumtuu akkuma wanti innii irratti uumame sun isa kakaasuun jaallatees ta`e dirqamee akka Rabbiif sujuudu mirkaneessuu

الحزب ٢٦
* أَفَمَن يَعۡلَمُ أَنَّمَآ أُنزِلَ إِلَيۡكَ مِن رَّبِّكَ ٱلۡحَقُّ كَمَنۡ هُوَ أَعۡمَىٰٓۚ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ
أُوْلُواْ ٱلۡأَلۡبَٰبِ ١٩ ٱلَّذِينَ يُوفُونَ بِعَهۡدِ ٱللَّهِ وَلَا يَنقُضُونَ ٱلۡمِيثَٰقَ
٢٠ وَٱلَّذِينَ يَصِلُونَ مَآ أَمَرَ ٱللَّهُ بِهِۦٓ أَن يُوصَلَ وَيَخۡشَوۡنَ رَبَّهُمۡ
وَيَخَافُونَ سُوٓءَ ٱلۡحِسَابِ ٢١ وَٱلَّذِينَ صَبَرُواْ ٱبۡتِغَآءَ وَجۡهِ رَبِّهِمۡ
وَأَقَامُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَأَنفَقُواْ مِمَّا رَزَقۡنَٰهُمۡ سِرّٗا وَعَلَانِيَةٗ وَيَدۡرَءُونَ
بِٱلۡحَسَنَةِ ٱلسَّيِّئَةَ أُوْلَٰٓئِكَ لَهُمۡ عُقۡبَى ٱلدَّارِ ٢٢ جَنَّٰتُ عَدۡنٖ يَدۡخُلُونَهَا
وَمَن صَلَحَ مِنۡ ءَابَآئِهِمۡ وَأَزۡوَٰجِهِمۡ وَذُرِّيَّٰتِهِمۡۖ وَٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ يَدۡخُلُونَ
عَلَيۡهِم مِّن كُلِّ بَابٖ ٢٣ سَلَٰمٌ عَلَيۡكُم بِمَا صَبَرۡتُمۡۚ فَنِعۡمَ عُقۡبَى ٱلدَّارِ ٢٤
وَٱلَّذِينَ يَنقُضُونَ عَهۡدَ ٱللَّهِ مِنۢ بَعۡدِ مِيثَٰقِهِۦ وَيَقۡطَعُونَ
مَآ أَمَرَ ٱللَّهُ بِهِۦٓ أَن يُوصَلَ وَيُفۡسِدُونَ فِي ٱلۡأَرۡضِ أُوْلَٰٓئِكَ لَهُمُ
ٱللَّعۡنَةُ وَلَهُمۡ سُوٓءُ ٱلدَّارِ ٢٥ ٱللَّهُ يَبۡسُطُ ٱلرِّزۡقَ لِمَن يَشَآءُ
وَيَقۡدِرُۚ وَفَرِحُواْ بِٱلۡحَيَوٰةِ ٱلدُّنۡيَا وَمَا ٱلۡحَيَوٰةُ ٱلدُّنۡيَا فِي ٱلۡأٓخِرَةِ إِلَّا
مَتَٰعٞ ٢٦ وَيَقُولُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ لَوۡلَآ أُنزِلَ عَلَيۡهِ ءَايَةٞ مِّن رَّبِّهِۦۚ قُلۡ
إِنَّ ٱللَّهَ يُضِلُّ مَن يَشَآءُ وَيَهۡدِيٓ إِلَيۡهِ مَنۡ أَنَابَ ٢٧ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ
وَتَطۡمَئِنُّ قُلُوبُهُم بِذِكۡرِ ٱللَّهِۗ أَلَا بِذِكۡرِ ٱللَّهِ تَطۡمَئِنُّ ٱلۡقُلُوبُ ٢٨

(19) Yaa Ergamichaa! Gooftaa kee biraa kan sitti buufame haqa shakkii hin qabne ta`uu namni beeku, inni mu`umina Rabbiif dhowwaate yeroo ta`u, kaafira jaamaa Rabbiif hin dhowwaanne waliin wal hin qixxaahu. Kana kan hubatuufi kan ittiin gorfamu warra sammuu nagaa qabu qofa.

(20) Warri Rabbiif dhowwaatu warra waadaa Rabbiif yookiin gabroota isaatiif seenan sana warra guutanu. Ammas warra waadaa jabeeffamaa gidduu isaaniifi giddduu namootaa jiru hin diigne sana.

(21) Warra firooma irraa waan Rabbiin fufamuu isaatti ajaje hunda warra fufanu; waan Rabbiin ajaje ajajamanii waan innii dhorke irraa dhorkamuun warra isa sodaatanu. Namni qorannoo irratti ittiin falmame waan salphateef warra badii hojjatan irratti Rabbiin nu qorata jechuu sodaatanuudha.

(22) Warra ibaadaa Rabbiifi murtee Rabbii irraa waan isaan gammachiisuufi isaan gaddisiisu irratti obsaniidha. ammas warra jaalala Rabbiitiif jecha badii irraa obsanii dha; akkasumas salaata haala guutuu ta`een warra salaatan, horii nuti isaaniif kennine haqa dirqama ta`e warra kennatanu. Of argisiifannaa irraa fagaachuuf jecha sadaqaa sunnaa warra dhoksanii kennatanu. Akka namoonni biraa isaan arganii kennatanuu jecha warra mul`isanii kennatanuudha. warra badii isaan irratti raawwatame gaariin deebisanu. Warri haala kanaan dubbataman isaaniif guyyaa Qiyaamaa deebii faarfamtuutu jirtiif.

(23) Boodni faarfamtuu taate kun jannata yeroo taatu, haala qanansiifamanuun isii keessa yoomuu jiraatu. Qananii isaanii isaaniif guutuu irraa kan ka`e isaan mukuu baasuuf abbootii isaanii, haadhotii isaanii haadha manaa isaaniifi ilmaan isaanii irraa warri amantaa irratti gadidhaabbatan isaan waliin seenu. Maleykonni balbala jannataa hundaan haala isaan eebbisanuun ol itti seenu.

(24) Maleykonni lakkoofsuma isaanitti ol seenanuun nagaan isin irra haajiraatu jechuun isaan dubbisu. Ibaadaa Rabbii irratti waan obsitaniif; akkasumas murtee Rabbii hadhaahaa ta`eefi badii hojjachuu irraa waan obsitaniif rakkoo hunda irraa nagaa taatan isaaniin jedhu. Biyyii isin itti seentan waa tole.

Rabbiin haala warra amananii yeroo dubbatee ka`u, haala kaafiroota warra iimaana irraa garagalanii immoo itti aansee
dubbatee akkana jedhe: (25) Isaan waadaa Rabbii jabeeffame sana diigan akkasumas firooma fufamuu isaa Rabbiin ajaje
kan kutan, isaaniif rahmata Rabbii irraa fageeffamuutu jira; akkasumas itti deebii hamaa ibiddatu isaaniif jira. (26) Rabbiin
gabroota isaa irraa abbaa fedheef kenna isaa ni ballisa abbaa fedheef immoo ni dhiphisa. Rizqiin namaaf ballachuun mallattoo milkeenyaa yookiin mallattoo Rabbiin nama jaallachuutii miti; akkasumas rizqiin dhiphachuun mallattoo milkii
dhabuutii miti. kaafiroonni jiruu addunyaatiin gammadanii isheetti dabanii itti gammadanii jiran; garuu jireenyi addunyaa
jireenya aakhiraa biratti faayidaa xiqqoodha. (27) Warreen Rabbiifi keeyyattoota isaa morman: maaliif Muhammad irratti
akka nu itti amannuuf mallattoon mul`ataa dhugaa dubbachuu isaa akeeku Gooftaa isaa biraa itti bu`uu dhiise jedhu.
Yaa Ergamichaa! warra kanaan: Rabbiin abbaa fedhe odoo isa hin miidhin isa jallisa. Nama tawbatee gara isaatti deebi`e
immoo tola isaa irraa gara isaatti isa qajeelcha. Qajeelumni harka isaanii waan hin jirreef, mallattoo bu`u wajjin wal
qabsiisuu hin qabanu. (28) Isaan kun warra Rabbiin isaan qajeelchu sana. Isaan warra amananii qalbiin isaanii yaadannoo
Rabbiitiin, isa qulqulleessuu, isa faarsuu, kitaaba isaa dubbisuufi dhaggeefachuun warra qalbiin isaanii mukuu baatuudha. Hubadhaa! yaadannoo Rabbiitiin qofa qalbiin mukuu baati.

Waan keeyyattoota darban iraa fudhatamu:

- Haalawwan jannata seenuuf barbaachisanu kan akka firooma fufuu, Rabbiin sodaachuu, waadaa guutuu sadaqaa kennachuu, hamaa nama irratti hojjatame gaariin deebisuu, faallaa kanaa irraa eeggachuufi obsa qabaachuu irratti kakaasuu
- Rizqiin harka Rabbiin qofa akka jiruufi namtokko rizqiin isaa ballachuun yookiin dhiphachuun jaalala Rabbiitiif yookiin jibbaa isaatiif ragaa waan hin taaneef waan nama gammachiisu yookiin waan nama gaddisiisu ta`uu akka hin qabne
- Qajeelumni akka mushrikoonni yaadanu mallattoo/mu`ujizaa/buufamu arguudhaan kan walqabate akka hin taane
- Dhiibbaa Qur`aanni qabu keessaa tokko qalbii gabrichaa tasgabbeessuu akka ta`e

ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ طُوبَىٰ لَهُمۡ وَحُسۡنُ مَـَٔابٖ ٢٩
كَذَٰلِكَ أَرۡسَلۡنَٰكَ فِيٓ أُمَّةٖ قَدۡ خَلَتۡ مِن قَبۡلِهَآ أُمَمٞ لِّتَتۡلُوَاْ
عَلَيۡهِمُ ٱلَّذِيٓ أَوۡحَيۡنَآ إِلَيۡكَ وَهُمۡ يَكۡفُرُونَ بِٱلرَّحۡمَٰنِۚ قُلۡ هُوَ رَبِّي
لَآ إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ عَلَيۡهِ تَوَكَّلۡتُ وَإِلَيۡهِ مَتَابِ ٣٠ وَلَوۡ أَنَّ قُرۡءَانٗا
سُيِّرَتۡ بِهِ ٱلۡجِبَالُ أَوۡ قُطِّعَتۡ بِهِ ٱلۡأَرۡضُ أَوۡ كُلِّمَ بِهِ ٱلۡمَوۡتَىٰۗ
بَل لِّلَّهِ ٱلۡأَمۡرُ جَمِيعًاۗ أَفَلَمۡ يَاْيۡـَٔسِ ٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ أَن لَّوۡ يَشَآءُ
ٱللَّهُ لَهَدَى ٱلنَّاسَ جَمِيعٗاۗ وَلَا يَزَالُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ تُصِيبُهُم
بِمَا صَنَعُواْ قَارِعَةٌ أَوۡ تَحُلُّ قَرِيبٗا مِّن دَارِهِمۡ حَتَّىٰ يَأۡتِيَ وَعۡدُ
ٱللَّهِۚ إِنَّ ٱللَّهَ لَا يُخۡلِفُ ٱلۡمِيعَادَ ٣١ وَلَقَدِ ٱسۡتُهۡزِئَ بِرُسُلٖ مِّن
قَبۡلِكَ فَأَمۡلَيۡتُ لِلَّذِينَ كَفَرُواْ ثُمَّ أَخَذۡتُهُمۡۖ فَكَيۡفَ كَانَ
عِقَابِ ٣٢ أَفَمَنۡ هُوَ قَآئِمٌ عَلَىٰ كُلِّ نَفۡسِۢ بِمَا كَسَبَتۡۗ وَجَعَلُواْ
لِلَّهِ شُرَكَآءَ قُلۡ سَمُّوهُمۡۚ أَمۡ تُنَبِّـُٔونَهُۥ بِمَا لَا يَعۡلَمُ فِي ٱلۡأَرۡضِ أَم
بِظَٰهِرٖ مِّنَ ٱلۡقَوۡلِۗ بَلۡ زُيِّنَ لِلَّذِينَ كَفَرُواْ مَكۡرُهُمۡ وَصُدُّواْ عَنِ
ٱلسَّبِيلِۗ وَمَن يُضۡلِلِ ٱللَّهُ فَمَا لَهُۥ مِنۡ هَادٖ ٣٣ لَّهُمۡ عَذَابٞ فِي ٱلۡحَيَوٰةِ
ٱلدُّنۡيَاۖ وَلَعَذَابُ ٱلۡأٓخِرَةِ أَشَقُّۖ وَمَا لَهُم مِّنَ ٱللَّهِ مِن وَاقٖ ٣٤

(29) Isaan Rabbitti amananii hojii gaarii gara Rabbitti isaan dhiheessu hojjatan, jiruu bareedaatu aakhiraatti isaaniif jira. isaaniifis deebii gaariitu jira. innis jannata.

(30) Yaa Ergamichaa! Fakkii Ergamoota duraanii gara ummata isaaniitti ittiin ergineen sihis akka ati Qur`aana nuti sitti buufne isaaniitti dubbiftuuf si ergine. Inni dhugaa irra jiraachuu kee akeekuuf gahaa dha; garuu haalli ummata keetii isaa waliin waan isa malee jiru itti qindeessuun Al-rahmaanitti waan kafaranii jiranuuf keeyyata kana ni mormu. Yaa Ergamichaa! akka jedhiin: Al-rahmaan isin isa bira waa qabaa jirtanu, Innii Gooftaa kiyya isa isa malee wannii dhugaan gabbaramu hin jirre sana. Dubbii kiyya hunda keessatti isuma qofarra hirkadhe. Deebiin kiyyas garuma isaati.

(31) Yaa Ergamichaa! Kitaabolee samii bu`an irraa kan tabbi bakka ishee irraa ittiin buqqaatuu yookiin laftii baqaqxee lageeniifi burqaan keessaa bahanu yookiin du`aa irratti dubbifamnaan kan ittiin fayyu yoo jiraate Qur`aana sirratti buufamae kana ta`a. Isaan mormitoota malee qalbii Rabbiin sodaattu kan qabanu odoo ta`anii Qur`aanni kun shoora guddaa qaba ture. Inni ragaa ifa galadha. Garuu mu`ujizaafi waa biraas buusuu irratti dubbiin hundumtuu harka Rabbii jira. Warri Rabbitti amanan Rabbiin namoota hunda qajeelchuu odoo fedhee ragaa tokko odoo hin buusiin qajeelchuu ni danda`a. Garuu kana hin feene male. Warra Rabbitti kafare, kufriifi cubbuu isaaniitiin balaan qalbii isaanii dhahee isaan gaggabsu isaanitti bu`uu irraa hin dabu; yookiin balaan kun mana isaaniitti dhihaattee bu`uu irraa hin dabdu. Hanga beellamni Rabbii adabbii walitti fufaa ta`e buusuudhaan dhufutti. Gaafa guyyaan isaaf murtaahe gahe Rabbiin wereega wereege guutuu hin dhiisu.

(32) Yaa Ergamichaa! ati Ergamaa jalqabaa kan ummanni isaa isa sobsiifteefi kan isaatti qooste hin taane. Ummanni duraaniis Ergamaa isaaniitti qoosaniiru. Sobsiisaniirus. Warra Ergamoota isaaniitti kafareef hanga ergamoonni isaan balleessuu kiyya shakkanutti achi isaaniif buteen ture. Sana booda gosa azaabaatiin isaan qabne. Adabbii kiyya akkamitti agarte? Dhugumaan adabbiin kiyya cimaa ture.

(33) Sila kalqii hunda waan isa barbaachusu kan isaaf kennuufi lubbuu hunda waan isheen hojjatte kan too`atuufi kan irratti mindaa isheedhaaf kennutu gabbaramuu qaba moo sanama ishee gabbaramuu haqa hin godhanne sana? Dhugumaan kaafiroonni sobaafi cubbuudhaan Rabbiif shariika godhanii jiru. Yaa Ergamichaa! shariikota gabbartanu sana maqaa isaanii nuu himaa yoo waan jettanu irratti dhugaa dubbataa jiraattaniif? Moo shariika Rabbiin dachii irratti hin beekne Rabbitti himtu? Yookiin jecha mul`ataa kan dhugaa hin taane isaatti himaartuu? Dubbiin akkas odoo hin taane shayxaanatu kaafirootaatti hamaa jarri yaadanu gaarii itti fakkeessinaan Rabbitti kafaran malee. Karaa qajeelumaa irraa isaan maqse. Nama Rabbiin karaa qajeelumaa irraa isa dabse namni isa qajeelchu hin jiru.

(34) Addunyaa irratti harka Mu`uminoota atiin booji`amuufi ajjeefamuun adabamu. Adabbiin aakhiraatti isaan eeggatu immoo kan wal irraa hin citne jabaa waan ta`eef adabbii addunyaa caalaa ulfaataadha. Guyyaa Qiyaamaa waan adabbii isaan irraa ittisu hin qabanu.

Waan keeyyattoota darban iraa fudhatamu:

- Kitaabni buufame hundinuu qajeelumaaf akka ta`e
- Akka Rabbiin Nabiyyii isaa jajjabeessu, akka mushrikoonni itti sobsiisaa jiranus beekumsa isaatiin kan mars e ta`uu isaa
- Shayxaanni gabroota tokko tokko jallisuuf hamaa jarri hojjatan garii itti fakkeessee akka dhiheessu

الحزب ٢٦

۞ مَّثَلُ ٱلْجَنَّةِ ٱلَّتِى وُعِدَ ٱلْمُتَّقُونَ ۖ تَجْرِى مِن تَحْتِهَا ٱلْأَنْهَٰرُ ۖ
أُكُلُهَا دَآئِمٌ وَظِلُّهَا ۚ تِلْكَ عُقْبَى ٱلَّذِينَ ٱتَّقَوا۟ ۖ وَّعُقْبَى
ٱلْكَٰفِرِينَ ٱلنَّارُ ﴿٣٥﴾ وَٱلَّذِينَ ءَاتَيْنَٰهُمُ ٱلْكِتَٰبَ يَفْرَحُونَ
بِمَآ أُنزِلَ إِلَيْكَ ۖ وَمِنَ ٱلْأَحْزَابِ مَن يُنكِرُ بَعْضَهُۥ ۚ قُلْ إِنَّمَآ
أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ ٱللَّهَ وَلَآ أُشْرِكَ بِهِۦٓ ۚ إِلَيْهِ أَدْعُوا۟ وَإِلَيْهِ مَـَٔابِ
﴿٣٦﴾ وَكَذَٰلِكَ أَنزَلْنَٰهُ حُكْمًا عَرَبِيًّا ۚ وَلَئِنِ ٱتَّبَعْتَ أَهْوَآءَهُم بَعْدَ
مَا جَآءَكَ مِنَ ٱلْعِلْمِ مَا لَكَ مِنَ ٱللَّهِ مِن وَلِىٍّ وَلَا وَاقٍ ﴿٣٧﴾ وَلَقَدْ
أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِّن قَبْلِكَ وَجَعَلْنَا لَهُمْ أَزْوَٰجًا وَذُرِّيَّةً ۚ وَمَا كَانَ
لِرَسُولٍ أَن يَأْتِىَ بِـَٔايَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ ٱللَّهِ ۗ لِكُلِّ أَجَلٍ كِتَابٌ ﴿٣٨﴾
يَمْحُوا۟ ٱللَّهُ مَا يَشَآءُ وَيُثْبِتُ ۖ وَعِندَهُۥٓ أُمُّ ٱلْكِتَٰبِ ﴿٣٩﴾ وَإِن مَّا
نُرِيَنَّكَ بَعْضَ ٱلَّذِى نَعِدُهُمْ أَوْ نَتَوَفَّيَنَّكَ فَإِنَّمَا عَلَيْكَ ٱلْبَلَٰغُ
وَعَلَيْنَا ٱلْحِسَابُ ﴿٤٠﴾ أَوَلَمْ يَرَوْا۟ أَنَّا نَأْتِى ٱلْأَرْضَ نَنقُصُهَا
مِنْ أَطْرَافِهَا ۚ وَٱللَّهُ يَحْكُمُ لَا مُعَقِّبَ لِحُكْمِهِۦ ۚ وَهُوَ سَرِيعُ
ٱلْحِسَابِ ﴿٤١﴾ وَقَدْ مَكَرَ ٱلَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَلِلَّهِ ٱلْمَكْرُ جَمِيعًا ۖ
يَعْلَمُ مَا تَكْسِبُ كُلُّ نَفْسٍ ۗ وَسَيَعْلَمُ ٱلْكُفَّٰرُ لِمَنْ عُقْبَى ٱلدَّارِ ﴿٤٢﴾

(35) Jannatni Rabbiin warra waan Inni ajaje ajajamanii waan Inni dhorke irraa dhorkaman Isa sodaataniif qopheesse sifatni isii jala gamoofi mukkeen ishee laggeentu yaati; fireen isheen godhattus faallaa fuduraa addunyaa kan cita hin qabneefi qabbanni ishees kan hin badne yeroo taatu kun itti deebii warra Rabbiin sodaatuuti.

(36) Yaa Ergamichaa! Yahuudota irraa warri nuti Tawraatiin kennineef akkasumas Nasaaraa irraa warri nuti Injiiliin kennineef waan gara keetti buufametti ni gammadu; sababni isaas garii waan isaan irratti bu`ee waliin waan wal ta`uufi. Garee Yahuudotaafi Nasaaraa irraa waan sitti bu`e irraa garii nama mormutu jira. sababni isaas kitaaba irraa waan isaan jijjiiran dubbachuun waan isaan saaxiluuf yookiin fedhii isaanii waliin waan wal hin simneefi. Yaa Ergamichaa! kan Rabbiin itti na ajaje isa tokkicha gabbaruu, isa bira waa qabuu dhiisuu, gara isaa qofatti waamicha gochuu, isa malees waa biraa hin waammadhu, deebiin kiyyas garuma isaa qofa. Tawraatiifi Injiilis kanumaan dhufan.

(37) Yaa Ergamichaa! akkuma kitaabolee duraanii afaan ummata sanaatiin buufne, Qur`aana sitti buufnes kan haqa ifa baasuufi kan ibsu ta`uu waliin Arabiffaan buufne. Yaa Ergamichaa! erga beekumsi sitti dhufeen booda fedhii warra kitaabaa garii waan fedhii isaaniitiin wal hin simne keessaa gatuudhaan yoo hordofte, waan diina kee irraa si tiksuufi gargaaraa dhimma keetiif dhaabbatu akkasumas adabbii Rabbii sirraa deebisu hin qabdu.

(38) Yaa Ergamichaa! dhugumaan dura kee Ergamoota nama irraa ta`an erginee turre. Kanaafuu ati isa jalqabaatii miti. Akkuma namoota kaanii isaaniifis warraafi ilmaan taasifneerraaf. Maleykota warra hin fuuneefi ilmaan hin horanne isaan hin taasifne. Ati Ergamoota warra fuudhanuufi ilmaan horatanu irraayi. Egaa mushrikoonni akkana ta`uu kee maaliif ajaa`ibsiifatu? Ergamaa tokkoof yoo Rabbiin eeyyameef malee of biraa muujizaa fiduun isaaf hin danda`amu. Dubbii Rabbiin murteesse hundaafuu beellama achi hin butanneefi as hin siqneetu jira.

(39) Rabbiin waan jijjiiruu fedhe gaariifi sharrii irraa akkasumas milkuufi hongaahuu irraa waan fedhe ni jijjiira. Waan fedhes bakkatti hanbisa. Kitaabni eegamaa ta`e/Lawhal Mahfuuz/ isa bira jira. wanti hundumtuu isa keessatti barreeffamee jira. waan haqeefi waan bakkatti hanbises hin mul`isu.

(40) Yaa Ergamichaa! adabbii isaaniif wareegne irraa du`a keetiin dura garii isaa yoo si argisiifnes kun waan nu ilaallatu. Yookiin odoo si hin argisiisiniin dura yoo si ajjeefne waan qaqqabsiisi jedhamte qaqqabsiisuu malee womaa sirra hin jiru. isaan qorachuuniifi isaan mindeessuun nu ilaallata.

(41) Kaafiroonni kun akka Nuti dachii kufrii Islaama babal`isuufi Muslimoonni akka isii too`atanu gochuun daarii isii irraa hir`isaa deemuu keenya hin arganuu? Rabbiin gidduu gabroota isaatti waan fedhe murteessa. Murtee isaa jijjiiruun wanti bakkaa kaasu hin jiru. Inni qorannoon isaa kan akkan ariifatuudha. Warra duraafi warra boodaa guyyuma tokkotti qorata.

(42) Ummanni duraanii Nabiyyoota isaaniitti hamaa yaadanii turan. Waan isaan ittiin dhufanis sobsiisaniiru. Egaa hamaa yaadan sanaan maal isaanitti hojjatan ree? Womaa itti hin goone. Yaadni bakka gahu yaada Rabbii qofa. Rabbiin akkuma waan lubbuun isaanii hojjattu beekee mindaa isaaniif galchu, yeroo sana Rabbitti amanuu dhabuudhaan baayyeen isaanii akka dogongoran baruuf deemu. Mu`uminoota baayyeetu haqa irraa jiraachuu isaaniitiin jannata argatanii booddeen isaanii tole.

Waan keeyyattoota darban iraa fudhatamu:

- Akkaataa ishee ibsuun, lageen ishee keessa yaa`anu qabbanaa, fi nyaata ishee ibsuun jannatatti nama kakaasuu
- Booda waa baranii fedhii lubbuu hordofuun adabbii Rabbiitiif sababa akka ta`e
- Nabiyyoonni nama akka ta`aniifi ilmaanis akka qabanu ibsuu, Nabiyyiin keenya (saw) jara keessaa haaraa akka hin taaneefi akkuma Nabiyyoota kaanii akka turan

وَيَقُولُ ٱلَّذِينَ كَفَرُواْ لَسۡتَ مُرۡسَلٗاۚ قُلۡ كَفَىٰ بِٱللَّهِ شَهِيدَۢا
بَيۡنِي وَبَيۡنَكُمۡ وَمَنۡ عِندَهُۥ عِلۡمُ ٱلۡكِتَٰبِ ٤٣

سُورَةُ إِبۡرَاهِيمَ
ترتيبها ١٤ — آياتها ٥٢

بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

الٓرۚ كِتَٰبٌ أَنزَلۡنَٰهُ إِلَيۡكَ لِتُخۡرِجَ ٱلنَّاسَ مِنَ ٱلظُّلُمَٰتِ
إِلَى ٱلنُّورِ بِإِذۡنِ رَبِّهِمۡ إِلَىٰ صِرَٰطِ ٱلۡعَزِيزِ ٱلۡحَمِيدِ ١
ٱللَّهِ ٱلَّذِي لَهُۥ مَا فِي ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَمَا فِي ٱلۡأَرۡضِۗ وَوَيۡلٞ
لِّلۡكَٰفِرِينَ مِنۡ عَذَابٖ شَدِيدٍ ٢ ٱلَّذِينَ يَسۡتَحِبُّونَ
ٱلۡحَيَوٰةَ ٱلدُّنۡيَا عَلَى ٱلۡأٓخِرَةِ وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ
ٱللَّهِ وَيَبۡغُونَهَا عِوَجًاۚ أُوْلَٰٓئِكَ فِي ضَلَٰلِۢ بَعِيدٖ ٣ وَمَآ
أَرۡسَلۡنَا مِن رَّسُولٍ إِلَّا بِلِسَانِ قَوۡمِهِۦ لِيُبَيِّنَ لَهُمۡۖ
فَيُضِلُّ ٱللَّهُ مَن يَشَآءُ وَيَهۡدِي مَن يَشَآءُۚ وَهُوَ ٱلۡعَزِيزُ
ٱلۡحَكِيمُ ٤ وَلَقَدۡ أَرۡسَلۡنَا مُوسَىٰ بِـَٔايَٰتِنَآ أَنۡ أَخۡرِجۡ
قَوۡمَكَ مِنَ ٱلظُّلُمَٰتِ إِلَى ٱلنُّورِ وَذَكِّرۡهُم بِأَيَّىٰمِ
ٱللَّهِۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَأٓيَٰتٖ لِّكُلِّ صَبَّارٖ شَكُورٖ ٥

(43) Warri kafaran: yaa Muhammad (saw) ati ergamaa Rabbiin biraa ergamee miti jedhu. Yaa Ergamichaa! akkana jedhiin: an Gooftaa kiyya biraa isinitti ergamuu kootiif gidduu kiyyaafi gidduu keessanitti gama ragaatiin Rabbiiniifi namni beekumsa kitaabolee samii irraa bu`an kan sifatni koo isa keessatti dubbatame qabu gahaadha. Namni Rabbiin isaaf ragaa bahe, abbaan fedhe isa sobsiisus womaa isa hin miidhu.

BOQONNAA IBRAAHIIM

- Isheen suuraa Makkaati -

Kaayyoo suuraa kanaa:

hojii Ergamaa Rabbii (saw) ibsuufi hawwii isaan dukkanaalee shirkii keessaa gara ifa tawhiidaatti namoota baasuuf qabanu ibsuu, ummanni isaanii (gorsa) irraa garagaluu ilaalchisee isaan (saw) gadi dhaabuufi warra badii dalaganu immoo akeekkachiisuudha.

Ibsa suurattii:

(1) (Alif; Laam; Raa): Isheefi waan ishee fakkaatu ilaalchisee ibsi jalqaba suuraa Sa`aa keessatti darbeera. Yaa Ergamichaa! Qur`aanni kun kitaaba nuti kufrii, jallinaafi wallaaluma irraa gara iimaanaa, beekumsaafi qajeeluma amantaa Islaamaa isa karaa Rabbii injifataa waa tokko isa injifachuu hin dandeenyeefi waan hunda keessattiuu faarfamaa ta`e sanatti akka ittiin namoota baaftuu jecha kan sitti buufneedha.

(2) Rabbiin isa mootummaan samiifi dachii kan isaa qofa ta`e sana. Qophaa isaa gabbaramuu kan haqa godhatu isa. Waan inni uume keessaa wanti isa bira qabamu hin jiru. Warra morman sana adabbiin jabaa isaan tuqa.

(3) Isaan kafaran jiruu addunyaafi qananii badduu ishee keessa jiru aakhiraafi qananii isa keessa jiru caalaa filatu. Karaa haqaa irraa namoota deebisu. Karaa isaatiifis akka namtokko hin hordoofnee jecha haqa irraa dabuufi jallachuu isaa fedhu. Warri haala kanaan dubbataman haqa irraa jallina fagoo keessa jiru.

(4) Waan inni Rabbiin biraa fuudhee dhufe hubachuun akka isaaniif laafuu jecha afaan ummata isaa kan dubbatu yoo ta`e malee ergamaa tokko erginee hin hafne. Akka isaan Rabbitti amananu isaan dirqamsiisuufii miti. Rabbiin abbaa fedhe isa miidhuun maletti ni jallisa. Abbaa fedhe immoo tola isaatiin qajeeluma isaaf kenna. Inni injifataa isa tokkollee isa hin injifanne sana. Waan uumuufi waan hojjatu keessatti ogeessa.

(5) Dhugumaan Muusaa ragaalee dhugaa dubbachuu isaatiifi Gooftaa isaa biraa ergamuu isaa mirkaneessanuun isa gargaarree ergineerra. Ummata isaa akka kufriifi wallaaluma irraa gara iimaaniifi beekumsaatti akka baasu isa ajajne. Ammas guyyoota Rabbii kan ishee keessa qananii itti oole sana akka isaan yaadachiisu isa ajajne. Guyyoota kana keessa dandeettiifi tokkichummaa isaatti kan akeekanu ragaalee gurguddoo ta`an baayyeetu jiru.

Waan keeyyattoota darban iraa fudhatamu:

- Kaayyoon Qur`aanni bu`eef, namoota dukkanaalee sobaa keessaa gara ifa haqqiitti baasuu akka ta`e
- Ergamoonni kan ergamanu qooqa ummata isaaniitiin akka ta`e ergaa isaanii hubachuuf waan laafuufi qeebaluufis waan dhihaatuuf jecha
- Hojiin ergamootaa namoota qajeelchuufi dukkanaalee keessaa gara ifaatti bahuuf akka isaanitti hidhatanu gochuu akka ta`e

وَإِذۡ قَالَ مُوسَىٰ لِقَوۡمِهِ ٱذۡكُرُواْ نِعۡمَةَ ٱللَّهِ عَلَيۡكُمۡ
إِذۡ أَنجَىٰكُم مِّنۡ ءَالِ فِرۡعَوۡنَ يَسُومُونَكُمۡ سُوٓءَ ٱلۡعَذَابِ
وَيُذَبِّحُونَ أَبۡنَآءَكُمۡ وَيَسۡتَحۡيُونَ نِسَآءَكُمۡۚ وَفِي
ذَٰلِكُم بَلَآءٞ مِّن رَّبِّكُمۡ عَظِيمٞ ٦ وَإِذۡ تَأَذَّنَ رَبُّكُمۡ
لَئِن شَكَرۡتُمۡ لَأَزِيدَنَّكُمۡۖ وَلَئِن كَفَرۡتُمۡ إِنَّ عَذَابِي
لَشَدِيدٞ ٧ وَقَالَ مُوسَىٰٓ إِن تَكۡفُرُوٓاْ أَنتُمۡ وَمَن فِي
ٱلۡأَرۡضِ جَمِيعٗا فَإِنَّ ٱللَّهَ لَغَنِيٌّ حَمِيدٌ ٨ أَلَمۡ يَأۡتِكُمۡ نَبَؤُاْ
ٱلَّذِينَ مِن قَبۡلِكُمۡ قَوۡمِ نُوحٖ وَعَادٖ وَثَمُودَ وَٱلَّذِينَ
مِنۢ بَعۡدِهِمۡ لَا يَعۡلَمُهُمۡ إِلَّا ٱللَّهُۚ جَآءَتۡهُمۡ رُسُلُهُم
بِٱلۡبَيِّنَٰتِ فَرَدُّوٓاْ أَيۡدِيَهُمۡ فِيٓ أَفۡوَٰهِهِمۡ وَقَالُوٓاْ إِنَّا كَفَرۡنَا
بِمَآ أُرۡسِلۡتُم بِهِۦ وَإِنَّا لَفِي شَكّٖ مِّمَّا تَدۡعُونَنَآ إِلَيۡهِ مُرِيبٖ ٩
نصف الحزب ٢٦ ۞ قَالَتۡ رُسُلُهُمۡ أَفِي ٱللَّهِ شَكّٞ فَاطِرِ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضِۖ
يَدۡعُوكُمۡ لِيَغۡفِرَ لَكُم مِّن ذُنُوبِكُمۡ وَيُؤَخِّرَكُمۡ إِلَىٰٓ أَجَلٖ
مُّسَمّٗىۚ قَالُوٓاْ إِنۡ أَنتُمۡ إِلَّا بَشَرٞ مِّثۡلُنَا تُرِيدُونَ أَن تَصُدُّونَا
عَمَّا كَانَ يَعۡبُدُ ءَابَآؤُنَا فَأۡتُونَا بِسُلۡطَٰنٖ مُّبِينٖ ١٠

(6) Yaa Ergamichaa! yeroo Muusaan ajaja Rabbii isaatiin bulee ummata isaa galata Rabbiin isaan irraa qabu haala yaadachiisuun: yaa ummata kiyya galata Rabbiin Fir`awniifi hordoftoota isaa irraa isin hanbisee rakkoo isaanii irraa nagaa isin godhe. Isin keessaa akka namni mootummaa Fir`awn irratti ol ta`u hin dhalanneef ilmaan keessan dhiira ni gorra`u. Dubara keessan immoo isaan xiqqeessuuf jecha ni hanbisu. Kanaan adabbii hamaa isin dhamdhamsiisu turan. Gocha isaanii kana keessa mokkoroo guddaa obsuuf jabaatuun mokkoramtan. Mokkoroo kana irratti obsuu keessaniin, rakkoo hordooftoota Fir`awn irraa isin hanbisee gatii obsa keessanii Rabbiin isiniif galche sana yaadadhaa yemmuu isaaniin jedhu dubbadhu.

(7) Muusaan akkana isaaniin jedhe: yeroo Gooftaan keessan beekumsa honga gahaa isin barsiisu yaadadhaa. Qananii Rabbiin isiniif oole kana irratti yoo galateeffattan, tolaafi qananii isaa irraa Rabbiin isiniif dabala. Galata Rabbii yoo mormitan, adabbiin Rabbii nama galata isaa morme irratti cimaadha.

(8) Muusaan ummata isaatiin: yaa ummataa yoo isin mormitanii warri dachii irra jiru hundi isin waliin morme, miidhaan kufrii keessanii isinumatti deebi`a. Rabbiin of gahaa faaruu haqa godhateedha. Amanuun warra amanee waa isa hin fayyadu. Kufriin kaafirootaas isa hin miidhu.

(9) Yaa kaafiroota! Oduun dhumiitii ummata duraan sobsiisaa turanii isin hin qaqqabnee? Kan ummata Nuuh, Aad, Samuudiifi ummanni booda isaanii dhufan isaan baayyee yeroo ta`anu lakkoofsa isaanii Rabbiin malee kan beeku hin jiru. Ergamoonni isaanii ragaalee ifa galaa ta`aniin isaanitti dhufan. Haala ergamoota irratti dallansuun quba ciniinnatanuun harka isaanii hafan irraa kaa`atan. Ergamoota isaaniitiin: nuti waan isin ittiin ergamtan ni mormina; waan isin itti nu waamtanu irraa shakkii keessa jirra jedhan.

(10) Ergamoonni isaanii haala isaaniif deebii deebisanun akkana jedhan: Inni uumaa Samiifi dachii kan fakkii duraan darbe malee isaan argamsiise ta`uu waliin tokkichummaa Rabbiitiifi ibaadaadhaan isa tokkichomsuu keessa shakkiin jiraa? Badii keessan kan duraan darbe isin irraa haquuf jecha gara isatti amanuutti isin waama; akkasumas jiruu keessan kan addunyaa irratti beellama keessan daangeeffamaa hanga guuttattanutti isin tursiisa. Ummanni isaanii akkana isaaniin jedhan: isin akkuma keenya nama malee, nurraa garaagarummaa hin qabdanu. Waan abbootiin keenya gabbaraa turan gabbaruu irraa nu deebisuu feetu waanta`eef, Rabbiin biraa ergamuu keessaniif ragaa ifa galaa dhugaa dubbachuu keessan akeeku nuu fidaa.

Waan keeyyattoota darban iraa fudhatamu:

- Warra (karaa) Rabbitti waamamanu tola Rabbiin isaaniif oole isaan yaadachiisuun deemsa da`iwaa irraa akka ta`e, keessumaayyuu galatni kun galata guddaa kan akka diina irratti ol ta`iinsa argachuu waliin kan walqabatu yoo ta`e
- Tola Rabbii irraa kan ka`e gabroonni isaa yeroo isa galateeffatanu qananii isaaniif oole isaanii dabaluuf waadaa seenuu isaa, faallaa kanaa immoo akeekkachiifni isaa nama kana mormeef cimaa akka ta`e
- Akkuma iimaaniin gabrootaa Rabbiif womaa hin daballe, kufriin isaaniis ciruma isa hin miidhu. Inni matuma isaatti of gahaadha. Faarfamaadhas.

قَالَتْ لَهُمْ رُسُلُهُمْ إِن نَّحْنُ إِلَّا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ وَلَٰكِنَّ ٱللَّهَ
يَمُنُّ عَلَىٰ مَن يَشَآءُ مِنْ عِبَادِهِۦ ۖ وَمَا كَانَ لَنَآ أَن نَّأْتِيَكُم
بِسُلْطَٰنٍ إِلَّا بِإِذْنِ ٱللَّهِ ۚ وَعَلَى ٱللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ ٱلْمُؤْمِنُونَ
١١ وَمَا لَنَآ أَلَّا نَتَوَكَّلَ عَلَى ٱللَّهِ وَقَدْ هَدَىٰنَا سُبُلَنَا ۚ وَلَنَصْبِرَنَّ
عَلَىٰ مَآ ءَاذَيْتُمُونَا ۚ وَعَلَى ٱللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ ٱلْمُتَوَكِّلُونَ
١٢ وَقَالَ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ لِرُسُلِهِمْ لَنُخْرِجَنَّكُم مِّنْ أَرْضِنَآ
أَوْ لَتَعُودُنَّ فِى مِلَّتِنَا ۖ فَأَوْحَىٰٓ إِلَيْهِمْ رَبُّهُمْ لَنُهْلِكَنَّ
ٱلظَّٰلِمِينَ ١٣ وَلَنُسْكِنَنَّكُمُ ٱلْأَرْضَ مِنۢ بَعْدِهِمْ ۚ
ذَٰلِكَ لِمَنْ خَافَ مَقَامِى وَخَافَ وَعِيدِ ١٤ وَٱسْتَفْتَحُوا۟
وَخَابَ كُلُّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ ١٥ مِّن وَرَآئِهِۦ جَهَنَّمُ وَيُسْقَىٰ
مِن مَّآءٍ صَدِيدٍ ١٦ يَتَجَرَّعُهُۥ وَلَا يَكَادُ يُسِيغُهُۥ وَيَأْتِيهِ
ٱلْمَوْتُ مِن كُلِّ مَكَانٍ وَمَا هُوَ بِمَيِّتٍ ۖ وَمِن وَرَآئِهِۦ
عَذَابٌ غَلِيظٌ ١٧ مَّثَلُ ٱلَّذِينَ كَفَرُوا۟ بِرَبِّهِمْ ۖ أَعْمَٰلُهُمْ
كَرَمَادٍ ٱشْتَدَّتْ بِهِ ٱلرِّيحُ فِى يَوْمٍ عَاصِفٍ ۖ لَّا يَقْدِرُونَ
مِمَّا كَسَبُوا۟ عَلَىٰ شَىْءٍ ۚ ذَٰلِكَ هُوَ ٱلضَّلَٰلُ ٱلْبَعِيدُ ١٨

(11) Ergamoonni isaanii haala isaaniif deebii deebisanun akkana jedhan: nuti namootuma akka keessanii ta`uu keenya hin morminu; garuu, haala hundaanuu wal fakkaanna jechuu miti. Rabbiin gabroota isaa keessaa abbaa fedhe kenna adda ta`een ni fooha. Gara namootaattis ergamoota taasisee isaan erga. Ragaa isin barbaaddanu isiniif fiduun yoo Rabbiin fedhe malee nuuf hin danda`amu. Sana fiduun dandeettii keenyaa miti. kana kan gochuu danda`u Rabbuma qofa. Mu`umintoonni dubbii isaanii hunduma irratti Rabbuma qofarra hirkatu.

(12) Rakkoo maaliitu gidduu keenyaafi gidduu Rabbitti hirkachuu jiraata? Dhugumaan kaaraa ifaa ta`eefi sirrii ta`e irratti nu qajeelcheera. Sobsiisa isin nu sobsiiftanuufi rakkoo isin nurraan geessanu irratti ni obsina. Warri Rabbitti hirkatanu dhimma isaanii hunda irratti isuma qofarra hirkatu.

(13) Ummata isaanii keessaa isaan kafaran ergamoota isaanii waliin yeroo wal falmuu dadhabanu: amantaa keenyatti deebi`uu qabdu yookiin biyya keenya keessaa isin baafna jedhan. Rabbiin ergamoota sabarsiisuuf: warra Rabbiifi ergamoota isaatti kafare ni balleessina jechuun ergaa itti dabarse.

(14) Yaa Ergamoota kiyya! erga isaan balleessinee booda, isiniifi warra isin hordofe biyya sana isin dhaalchifna. Kaafiroota balleessanii ergamootaafi hordoftoota isaanii dhaalchisuun kan gorsa ta`u nama guddina kiyyaafi akeekkachiisa kiyya sodaateef.

(15) Ergamoonni Rabbii isaanii irra diina isaanii irratti akka injifannoo isaaniif kennuufi haqni ifa galuu waliin kan haqa diduufi of guddisu hundumtuu akka hongaahu Rabbii kadhatan.

(16) Fuuldura nama of guddisu kanaa jahannamtu jira. Isheenis kan isa eegduudha. Sana keessatti waan qaama warra ibiddaa irraa yaa`u dhobaafama. Dheebu isa hin baasu. Dheebuufi adabbii irraa gosa adda addaatiin yoomuu ni adabama.

(17) Waan guddisee xiraa`uuf gubaan isaatiifi hadhoon isaas akkan waan jabaatuuf akka deeddeebi`ee dhugu taasifama. Liqiimsuun itti jabaata. Adabbii jabaa waan adabamuuf duutii kallattii hundaan itti dhufa; garuu du`ee kan boqotu hin taane. Lubbuun hafee adabbii sana adabama. Fuuldura isaatii adabbii cimaa kan biraatu isa eeggata.

(18) Fakkiin waan kaafiroonni hojii khayrii kan akka sadaqaa, keessummaa kabajuufi namaa tola ooluu kkf irraa kan isaan hojjatan, akka daaraa qilleensi jabduun guyyaa qilleensi akkan bubbisu keessa humnaan isa fuutee akka faanni isaa hin mullannee jecha bakka hundatti isa facaafteeti. Akkuma kana hojii kaafirootaa kufriin balleessiti. Guyyaa Qiyaamaa namichas hin fayyaddu. Hojiin iimaana irratti hin hundeeffamin karaa haqaa irraa fageessee kan dabeedha.

Waan keeyyattoota darban iraa fudhatamu:

- Nabiyyoonniifi ergamoonni akkuma namoota kaaniiti; garuu Rabbiin ergaa isaa isaan baachisuun ilmaan Aadam irratti isaan caalchise.
- Namni waamichaan jijjiirama fiduu fedhu, rakkoon adda addaa arrabsamuun, biyyaa ari`amuun, harkaafi arrabaan aazaa godhamuun akka isarra gahuu danda`u eeguu qaba.
- Namoonni gaggaariifi khayriitti nama waamanu injifannoofi dachii keessa jiranu akka dhaalanu waadaan seenameeraaf.
- Hojiin kaafiroonni hojjatan sababa kufrii isaaniitiin kan jalaa bade ta`uu

أَلَمۡ تَرَ أَنَّ ٱللَّهَ خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَ بِٱلۡحَقِّۚ إِن يَشَأۡ
يُذۡهِبۡكُمۡ وَيَأۡتِ بِخَلۡقٖ جَدِيدٖ ١٩ وَمَا ذَٰلِكَ عَلَى ٱللَّهِ بِعَزِيزٖ
٢٠ وَبَرَزُواْ لِلَّهِ جَمِيعٗا فَقَالَ ٱلضُّعَفَٰٓؤُاْ لِلَّذِينَ ٱسۡتَكۡبَرُوٓاْ
إِنَّا كُنَّا لَكُمۡ تَبَعٗا فَهَلۡ أَنتُم مُّغۡنُونَ عَنَّا مِنۡ عَذَابِ ٱللَّهِ
مِن شَيۡءٖۚ قَالُواْ لَوۡ هَدَىٰنَا ٱللَّهُ لَهَدَيۡنَٰكُمۡۖ سَوَآءٌ عَلَيۡنَآ
أَجَزِعۡنَآ أَمۡ صَبَرۡنَا مَا لَنَا مِن مَّحِيصٖ ٢١ وَقَالَ ٱلشَّيۡطَٰنُ لَمَّا
قُضِيَ ٱلۡأَمۡرُ إِنَّ ٱللَّهَ وَعَدَكُمۡ وَعۡدَ ٱلۡحَقِّ وَوَعَدتُّكُمۡ
فَأَخۡلَفۡتُكُمۡۖ وَمَا كَانَ لِيَ عَلَيۡكُم مِّن سُلۡطَٰنٍ إِلَّآ
أَن دَعَوۡتُكُمۡ فَٱسۡتَجَبۡتُمۡ لِيۖ فَلَا تَلُومُونِي وَلُومُوٓاْ أَنفُسَكُمۖ
مَّآ أَنَا۠ بِمُصۡرِخِكُمۡ وَمَآ أَنتُم بِمُصۡرِخِيَّ إِنِّي كَفَرۡتُ
بِمَآ أَشۡرَكۡتُمُونِ مِن قَبۡلُۗ إِنَّ ٱلظَّٰلِمِينَ لَهُمۡ عَذَابٌ
أَلِيمٞ ٢٢ وَأُدۡخِلَ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ وَعَمِلُواْ ٱلصَّٰلِحَٰتِ جَنَّٰتٖ
تَجۡرِي مِن تَحۡتِهَا ٱلۡأَنۡهَٰرُ خَٰلِدِينَ فِيهَا بِإِذۡنِ رَبِّهِمۡۖ تَحِيَّتُهُمۡ
فِيهَا سَلَٰمٌ ٢٣ أَلَمۡ تَرَ كَيۡفَ ضَرَبَ ٱللَّهُ مَثَلٗا كَلِمَةٗ طَيِّبَةٗ
كَشَجَرَةٖ طَيِّبَةٍ أَصۡلُهَا ثَابِتٞ وَفَرۡعُهَا فِي ٱلسَّمَآءِ ٢٤

(19) Yaa ilma namaa! akka Rabbiin Samiifi dachii haqaan uume hin barree? Akkanumaan isaan hin uumne. Yaa namootaa! isin balleessee namoota biraa kan isa gabbaranuufi kan isaan bulanu fiduu yoo fedhe, ni danda`a. Kunis isaaf dubbii salphaadha.

(20) Isin balleessanii ummata biraa fiduun kan isa dadhabsiisuu miti. Inni wanta hunda irratti danda`aadha. Womaa isa hin dadhabsiisu.

(21) Guyyaa beellamaa khalqiin hundumtuu qabrii isaanii irraa gara Rabbitti bahan. Warri hordofaa turan durabu`oota isaaniitiin akkana jedhu: yaa durabu`oota keenya nuti hordoftoota keessan turre; waan isin nu ajajjan ni ajajamna; waan isin nu dhorkitanis ni dhorkamna ture; kanaafuu adabbii irraa waa xiqqoo nurraa deebisuu hin dandeessanuu? (jedhu). Durabu`oonnis akkana isaaniin jedhu: odoo Rabbiin qajeelumaaf nu dabarsee silaa isin qajeelchina ture; walumaan adabbii isaa irraayis nagaa taana ture; garuu jallannee isin jallifne; kanaafuu adabbii dandamannus dandamachuu dhiifnus nurrattis isin irrattis walqixa. Adabbii irraa garuma itti baqannu hin qabnu.

(22) Yeroo warri jannataa jannata seenee warri ibiddaas ibidda seenu, ibliis akkana jedha: Rabbiin beellama dhugaa isiniif seenee waadaa isaa isiniif guuteera; ani immoo beellama sobaa isiniif seenee isiniif odoo hin guutin hafe. Addunyaa irratti humna ittiin kufriifi jallina irratti isin dirqisiise hin qabu ture; garuu kufriitti isin waamee badii isinitti babbareechinaan na hordofuutti ariifattan; jallina isin muudateef nah in komatinaa. Ofuma komadhaa. Isatu irra sirrii dhaa. Anis adabbii isin irraa deebisuun isiniif birmachuu hin danda`u; isinis narraa deebisuun naaf birmachuu hin dandeessanu. Ibaadaa keessatti Rabbiif shariika na gochuu keessan mormeen jira. warri Rabbiin bira waa qabuufi isatti kafaruun miidhaa hojjatan, guyyaa Qiyaamaa adabbii laaleessaatu isaan eeggata. Rabbiin itti deebii kaafirootaa irraa nama baqachiisuuf erga dubbateen booda, nama kajeelchisuuf jecha itti deebii warra amananii dubbatee akkana jedhe:

(23) Faallaa warra badii dalaganii warra amananii hojii gaarii hojjatan, eeyama isaatiin haala ishee keessa yoomuu jiraatanuun jannata jala gamoofi mukkeen ishee laggeen yaatu seensise. Gariin isaanii gariidhaan salaamata jedhu. Maleykonnis isaan salaamataa isaaniin jedhu. Rabbiinis assalaamu alykum isaaniin jedha.

(24) Yaa Ergamichaa! akkaataa Rabbiin jecha tawhiidaatiif (laa ilaaha illallaah)f muka bareedduu muka tamrii kan hundeen ishee lafa keessa fagaatee hundee ishee bareedduu taateen bishaan lafa keessaa dhugduufi dameen ishee gara samiitti ol dheerattee rooba irraa dhugdu akkasumas qilleensa gaarii argattutti fakkeenya godhe hin barree?

Waan keeyyattoota darban iraa fudhatamu:

- Warri hordofuufi hordofamanu dogongora irratti kan walta`an yoo ta`e booddeen isaanii badiisa akka ta`e
- Shayxaanni ilmaan Aadamiif diina hamaa akka ta`e ibsuu, inni badaa dhaa; dadhabaadha. guyyaa Qiyaamaa ofiifis warra isa hordofaniifis womaa gochuu hin danda`u.
- Waadaan Rabbii dhugaa akka ta`eefi waadaan shayxaanaa soba akka ta`e ragaa bahuu isaa
- Jecha tawhiidaa mukaa bareedduu, hundeen ishee gadi fagoo, dameen ishee hawaa keessa ol fagaattetti fakkeessuu,

تُؤۡتِيٓ أُكُلَهَا كُلَّ حِينِۭ بِإِذۡنِ رَبِّهَاۗ وَيَضۡرِبُ ٱللَّهُ ٱلۡأَمۡثَالَ
لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمۡ يَتَذَكَّرُونَ ٢٥ وَمَثَلُ كَلِمَةٍ خَبِيثَةٖ
كَشَجَرَةٍ خَبِيثَةٍ ٱجۡتُثَّتۡ مِن فَوۡقِ ٱلۡأَرۡضِ مَا لَهَا مِن
قَرَارٖ ٢٦ يُثَبِّتُ ٱللَّهُ ٱلَّذِينَ ءَامَنُواْ بِٱلۡقَوۡلِ ٱلثَّابِتِ فِي ٱلۡحَيَوٰةِ
ٱلدُّنۡيَا وَفِي ٱلۡأٓخِرَةِۖ وَيُضِلُّ ٱللَّهُ ٱلظَّٰلِمِينَۚ وَيَفۡعَلُ ٱللَّهُ
ثلاثة أرباع الحزب ٢٦ مَا يَشَآءُ ٢٧ ۞أَلَمۡ تَرَ إِلَى ٱلَّذِينَ بَدَّلُواْ نِعۡمَتَ ٱللَّهِ كُفۡرٗا
وَأَحَلُّواْ قَوۡمَهُمۡ دَارَ ٱلۡبَوَارِ ٢٨ جَهَنَّمَ يَصۡلَوۡنَهَاۖ وَبِئۡسَ
ٱلۡقَرَارُ ٢٩ وَجَعَلُواْ لِلَّهِ أَندَادٗا لِّيُضِلُّواْ عَن سَبِيلِهِۦۗ قُلۡ
تَمَتَّعُواْ فَإِنَّ مَصِيرَكُمۡ إِلَى ٱلنَّارِ ٣٠ قُل لِّعِبَادِيَ ٱلَّذِينَ
ءَامَنُواْ يُقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَ وَيُنفِقُواْ مِمَّا رَزَقۡنَٰهُمۡ سِرّٗا وَعَلَانِيَةٗ
مِّن قَبۡلِ أَن يَأۡتِيَ يَوۡمٞ لَّا بَيۡعٞ فِيهِ وَلَا خِلَٰلٌ ٣١ ٱللَّهُ ٱلَّذِي
خَلَقَ ٱلسَّمَٰوَٰتِ وَٱلۡأَرۡضَ وَأَنزَلَ مِنَ ٱلسَّمَآءِ مَآءٗ فَأَخۡرَجَ
بِهِۦ مِنَ ٱلثَّمَرَٰتِ رِزۡقٗا لَّكُمۡۖ وَسَخَّرَ لَكُمُ ٱلۡفُلۡكَ لِتَجۡرِيَ
فِي ٱلۡبَحۡرِ بِأَمۡرِهِۦۖ وَسَخَّرَ لَكُمُ ٱلۡأَنۡهَٰرَ ٣٢ وَسَخَّرَ لَكُمُ
ٱلشَّمۡسَ وَٱلۡقَمَرَ دَآئِبَيۡنِۖ وَسَخَّرَ لَكُمُ ٱلَّيۡلَ وَٱلنَّهَارَ ٣٣

(25) Mukni bareedduun kun firii ishee bareedduu yeruma hunda ni kenniti. Akka gorfamanuu jecha Rabbiin namooaaf fakkeenya godha.

(26) Fakkeenyi shirkii fokkataa ta`ee fakkii moka fokkataati. Isheen muka hanzalaati. Hundee ishee irraa kan buqqaate yeroo taatu lafa keessas gadi hin dhaabbanne. Olis dheerina kan hin qabne yeroo taatu qilleensi olii gadi ishee dhoofti. Akkuma kana jechi kufrii booddeen ishee badiisa. Namni ishee hojjates hojii gaarii Rabbiin biratti ol isaaf baatu hin qabaatu.

(27) Mu`uminoota Rabbiin jecha tawhiidaa gadi dhaabbattuu taateen addunyaatti iimaana guutu-udhaan hanga iimaana irratti du`anutti gadi isaan dhaaba. Qabrii keessattis yeroo gaafatamanu, akkuma kana guyyaa Qiyaamaas isaan gadi dhaaba. Warra Rabbitti kafaree isa bira waa qabuun badii hojjate haqaafi qajeeluma irraa isaan jallisa. Rabbiin nama jallisuu fedhe haqa irratti hundaahee isa jallisa. Nama qajeeluma isaa fedhe tola isaatiin (ni qajeelcha). wanti isa durqamsiisu hin jiru.

(28) Haala Qurayshoota warra Rabbiifi Ergamaa isaatti morman yeroo isaan galata Rabbiin harama keessatti isaan nagaa godhee Muhammadin (saw) isaanitti erge, waan innii Rabbiin biraa isaanitti fide sobsiisuudhaa kufriitti jijjiirratan. Ummata isaanii irraa warra kufrii irratti isaan hordofe biyya badiisaa isaan quphachiisan.

(29) Biyyi badiisaa jahannamin yemmuu taatu, ishee seenanii gubaa ishee dhamdhamu. Itti galli isaanii waa fokkate.

(30) Mushrikoonni erga ofii irraa dabanii warra isaan hordofes karaa irraa dabsuu jecha Rabbiif shariika godhan. Yaa Ergamichaa! waan keessa jirtanuufi wantoota namatti wal fakkaatanus babal`isuun addunyaa kana irratti qanani`aa isaanii jedhi. Guyyaa Qiyaamaa deebiin keessan gara ibiddaati. Ishee malee gara itti deebitanu hin qabdanu.

(31) Yaa Ergamichaa! Mu`uminoota an:guyyaan bittaafi gurgurtaan akkasumas adabbii irraa waa kennanii of furuuniifi hiriyummaadhaan walii araarsuun hin jirre sun dhufuun duratti salaata haala guutuu ta`een salaataa, waan Rabbiin isinii kenne irraa akka of arguun isinitti hin dhagahamneef (sadaqaa sunnaa) dhoksaatii kennadhaa; akkasumas namoonni kaanis isin arganii akka kennanuu jecha sadaqaa (waajibaa) mul`isaa kennadha.

(32) Rabbiin isa ardiifi Samiifi fakkii darbe irraa odoo hin ilaalin uumee sana. Samii irraayis rooba buuse. Rooba buuse kanaanis gosa fuduraa adda addaa nyaata isiniif gochuu jecha biqilche. Ammas yaa namootaa! safiinaa galaana irra akka deemtu isiniif laaffise; laggeenis akka isin dhugdanii bayladaa keessaniifi waan facaaftan dhobaaftanuuf isiniif laaffise.

(33) Ji`aafi aduu walitti fufiinsaan akka deemanu isiniif laaffise; alkaniifi guyyaas kan bakka wal bu`anu haal ta`aniin isiniif laaffise; alkan hirribaafi aaragalfii keessanii, guyyaa immoo carraaqqannaa keessaniif isinii taasise.

Waan keeyyattoota darban iraa fudhatamu:

- Jechi kufrii muka hanzalaatiin fakkeeffamuu isaa, isheen olis hin dheerattu; foolii gaaris hin qabdu; turtiis hin qabdu.
- Salaataafi sadaqaa aakhiraa waliin wal qabsiisanii dubbachuun, guyyaa sana waan ittiin nagaa bahanu keessaa tokko waan ta`aniifi.
- Galata gurguddoo keessaa garii dubbachuun, gariin ilmaan Aadam mormiin isaanii cimaa ta`uu kan argisiisudha.

وَءَاتَىٰكُم مِّن كُلِّ مَا سَأَلۡتُمُوهُۚ وَإِن تَعُدُّواْ نِعۡمَتَ ٱللَّهِ
لَا تُحۡصُوهَآۗ إِنَّ ٱلۡإِنسَٰنَ لَظَلُومٞ كَفَّارٞ ٣٤ وَإِذۡ قَالَ إِبۡرَٰهِيمُ
رَبِّ ٱجۡعَلۡ هَٰذَا ٱلۡبَلَدَ ءَامِنٗا وَٱجۡنُبۡنِي وَبَنِيَّ أَن نَّعۡبُدَ
ٱلۡأَصۡنَامَ ٣٥ رَبِّ إِنَّهُنَّ أَضۡلَلۡنَ كَثِيرٗا مِّنَ ٱلنَّاسِۖ فَمَن
تَبِعَنِي فَإِنَّهُۥ مِنِّيۖ وَمَنۡ عَصَانِي فَإِنَّكَ غَفُورٞ رَّحِيمٞ ٣٦ رَّبَّنَآ
إِنِّيٓ أَسۡكَنتُ مِن ذُرِّيَّتِي بِوَادٍ غَيۡرِ ذِي زَرۡعٍ عِندَ بَيۡتِكَ
ٱلۡمُحَرَّمِ رَبَّنَا لِيُقِيمُواْ ٱلصَّلَوٰةَ فَٱجۡعَلۡ أَفۡـِٔدَةٗ مِّنَ ٱلنَّاسِ
تَهۡوِيٓ إِلَيۡهِمۡ وَٱرۡزُقۡهُم مِّنَ ٱلثَّمَرَٰتِ لَعَلَّهُمۡ يَشۡكُرُونَ ٣٧
رَبَّنَآ إِنَّكَ تَعۡلَمُ مَا نُخۡفِي وَمَا نُعۡلِنُۗ وَمَا يَخۡفَىٰ عَلَى ٱللَّهِ
مِن شَيۡءٖ فِي ٱلۡأَرۡضِ وَلَا فِي ٱلسَّمَآءِ ٣٨ ٱلۡحَمۡدُ لِلَّهِ ٱلَّذِي
وَهَبَ لِي عَلَى ٱلۡكِبَرِ إِسۡمَٰعِيلَ وَإِسۡحَٰقَۚ إِنَّ رَبِّي لَسَمِيعُ
ٱلدُّعَآءِ ٣٩ رَبِّ ٱجۡعَلۡنِي مُقِيمَ ٱلصَّلَوٰةِ وَمِن ذُرِّيَّتِيۚ رَبَّنَا
وَتَقَبَّلۡ دُعَآءِ ٤٠ رَبَّنَا ٱغۡفِرۡ لِي وَلِوَٰلِدَيَّ وَلِلۡمُؤۡمِنِينَ
يَوۡمَ يَقُومُ ٱلۡحِسَابُ ٤١ وَلَا تَحۡسَبَنَّ ٱللَّهَ غَٰفِلًا عَمَّا يَعۡمَلُ
ٱلظَّٰلِمُونَۚ إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمۡ لِيَوۡمٖ تَشۡخَصُ فِيهِ ٱلۡأَبۡصَٰرُ ٤٢

(34) Waan isin barabaaddanu hunda isiniif kenne. Waan isin hin feenes isiniif kenne. Tola Rabbiin isiniif oole yoo lakkooftan baayyina waan qabduu jecha itti hin qaqqabdanu. kanaafuu ishee irraa fakkeenya isiniif hin dubbanne. Ilmi namaa kan akkan lubbuu ofii miidhuudha. galata Rabbiis kan akkan mormuudha.

(35) Yaa Ergamichaa! yeroo Ibraahiim ilma isaa Ismaa`iiliifi haadha isaa Haajaraan dhiibuu Makkaa keessa erga kaa`ee booda: yaa Rabbi! Biyya an maatii kiyya keessa kaa`e kana biyya nagaa kan dhiigni keessatti hin gannammine, kan namni keessatti wal hin miine taasis; anas ilmaan kootis sanama gabbaruu irraa fageessi jedhu sana dubbadhu.

(36) Yaa Gooftaa kiyya! sanamni kun araarama isaaniif kan dhaabbattu se`anii ittiin mokkoramanii waan jiranuuf namoota irraa hedduu isaanii jallisanii jiru. Rabbiin gaditti ishee gabbaraniiru. Namni Rabbiin tokkichoomsuufi isaan buluu irratti na hordofe innii hordoftoota kiyya irraayi. Rabbiin tokkichoomsuufi isaan buluu irratti namni anaan buluu dide, Ati badii nama isaaf dhiisuu feetee kan akkan dhiiftuu dha; kan akkan mararfattuudha.

(37) Yaa Gooftaa keenya an garii ilmaan kiyyaa isaaniis Ismaa`iiliifi ilmaan isaa yeroo ta`anu, bakka bishaaniifi qonni hin jirre dhiibuu Makkaa keessa mana kee bira kaa`eera. Yaa Gooftaa keenya akka isa keessatti salaata salaatanuuf jecha achi isaan kaa`eera waan ta`eef qalbii namootaa gara isaaniifi gara biyya kanaatti akka fedhii qabaatanu taasis. Galata Ati itti oolte akka galateeffattanuufis fuduraa adda addaa irraa isaaniif kenni.

(38) Yaa Gooftaa keenya! Ati waan nuti dhoksinuufi mul`ifnu hunda ni beekta. Samiifi dachii keessatti wanti isa dhokatu hin jiru. Hinumaa ni beeka. Gara isaa haaja`amuun keenya isa hin dhokatu.

(39) Galatniifi faaruun kan Rabbii isa (ilmaan) warra gaggaarii irraa ta`an naa kennuuf kadhaa kiyya qeebalee Haajaraa irraa Ismaa`iiliin, Saarraa irraa Is`haaqiin naa kenne sanaati. Gooftaan kiyya kadhaa nama isa kadhatee ni qeebala.

(40) Yaa Rabbi! Nama salaata haala guutuu ta`een salaatu na taasis. Ilmaan kiyya irraayis nama akka kanatti salaatu taasis. Yaa Rabbiin kadhaa kiyya qeebali.

(41) Gooftaa keenya guyyaa namoonni qorannoof fuldura kee dhaabbatanu badii kiyya, kan abbaafi haadha kiyyaas, (abbaan isaa diina Rabbii ta`uu isaa odoo hin bariin dura kadhate; yeroo baru isa irraa qulqullaaheera. ) Kan Mu`uminoota as dhiisi.

(42) Yaa Ergamichaa! yeroo Rabbiin warra badii dalaganuu irraa balaa boodatti aansu, isa isaan sobsiisanuufi karaa Rabbii irraa namoota deebisanu ni dagate hin se`in. Rabbiin kana ni beeka. waan isaan hojjatanu irraa womaa isa hin dhokatu. Adabbii isaanii kan Inni booda aansu hanga guyyaa Qiyaamaatti. Guyyyaan sun guyyaa ijawwan cimina waan arganuu sodaachuu irraa kan ka`e ol fuudhamtuuti.

Waan keeyyattoota darban iraa fudhatamu:

- Caalina Makkaa Nabiyyiin Rabbii Ibraahiim du`aa godheef sana ibsuu
- Namtokko yoo hangam sadarkaan isaa ol fuudhame, ilmaan isaatiif waan shirkii guddaafi xiqqoo taate irraa sodaachuu akka qabu
- Kadhaan Ibraahiim kun namtokko yoo hangam sadarkaan isaa ol fuudhame gara Rabbii kan haajomu ta`uu isaa argisiisa.
- Sababa guddisaa keessa tokko, ilmaan ofitiif akka tolanu, aqiidaan isaanii akka toluufi sharii`aa hojii irra olchuu akka
- Rabbiin isaan dandeessisu kadhachuufii akka ta`e

مُهۡطِعِينَ مُقۡنِعِي رُءُوسِهِمۡ لَا يَرۡتَدُّ إِلَيۡهِمۡ طَرۡفُهُمۡۖ
وَأَفۡـِٔدَتُهُمۡ هَوَآءٞ ٤٣ وَأَنذِرِ ٱلنَّاسَ يَوۡمَ يَأۡتِيهِمُ ٱلۡعَذَابُ
فَيَقُولُ ٱلَّذِينَ ظَلَمُواْ رَبَّنَآ أَخِّرۡنَآ إِلَىٰٓ أَجَلٖ قَرِيبٖ نُّجِبۡ
دَعۡوَتَكَ وَنَتَّبِعِ ٱلرُّسُلَۗ أَوَلَمۡ تَكُونُوٓاْ أَقۡسَمۡتُم مِّن قَبۡلُ
مَا لَكُم مِّن زَوَالٖ ٤٤ وَسَكَنتُمۡ فِي مَسَٰكِنِ ٱلَّذِينَ ظَلَمُوٓاْ
أَنفُسَهُمۡ وَتَبَيَّنَ لَكُمۡ كَيۡفَ فَعَلۡنَا بِهِمۡ وَضَرَبۡنَا لَكُمُ
ٱلۡأَمۡثَالَ ٤٥ وَقَدۡ مَكَرُواْ مَكۡرَهُمۡ وَعِندَ ٱللَّهِ مَكۡرُهُمۡ
وَإِن كَانَ مَكۡرُهُمۡ لِتَزُولَ مِنۡهُ ٱلۡجِبَالُ ٤٦ فَلَا
تَحۡسَبَنَّ ٱللَّهَ مُخۡلِفَ وَعۡدِهِۦ رُسُلَهُۥٓۚ إِنَّ ٱللَّهَ عَزِيزٞ
ذُو ٱنتِقَامٖ ٤٧ يَوۡمَ تُبَدَّلُ ٱلۡأَرۡضُ غَيۡرَ ٱلۡأَرۡضِ وَٱلسَّمَٰوَٰتُۖ
وَبَرَزُواْ لِلَّهِ ٱلۡوَٰحِدِ ٱلۡقَهَّارِ ٤٨ وَتَرَى ٱلۡمُجۡرِمِينَ يَوۡمَئِذٖ
مُّقَرَّنِينَ فِي ٱلۡأَصۡفَادِ ٤٩ سَرَابِيلُهُم مِّن قَطِرَانٖ وَتَغۡشَىٰ
وُجُوهَهُمُ ٱلنَّارُ ٥٠ لِيَجۡزِيَ ٱللَّهُ كُلَّ نَفۡسٖ مَّا كَسَبَتۡۚ
إِنَّ ٱللَّهَ سَرِيعُ ٱلۡحِسَابِ ٥١ هَٰذَا بَلَٰغٞ لِّلنَّاسِ وَلِيُنذَرُواْ بِهِۦ
وَلِيَعۡلَمُوٓاْ أَنَّمَا هُوَ إِلَٰهٞ وَٰحِدٞ وَلِيَذَّكَّرَ أُوْلُواْ ٱلۡأَلۡبَٰبِ ٥٢

(43) Yeroo namoonni qabrii isaaniitii haala aariifatanuun naasuun gara samii ilaalaa mataa isaanii ol fuudhanu, cimina waan argitu irraa kan ka`e ijji isaanii banamtee hafti malee gara isaaniitti hin deebitu. Qalbiin isaaniitis duwwaa dha; sammuu hin qabanu. wanti isaan arganu waan cimuuf womaa hin hubatanu.

(44) Yaa Ergamichaa! ummata kee adabbii guyyaa Qiyaamaa irraa sodaachisi. Yeroo sana isaan lubbuu isaanii kufriifi shirkiin miidhan: yaa Gooftaa keenya! Booda nu aansi. Adabbii nurraa boda qabi. Yeroo xiqqoo ta`eefis addunyaatti achi nu deebisi sitti amannee ergamoota Ati nutti ergites hordofnaa jedhu. Haala isaan eekkamuun: addunyaa irratti isin du`anii kaafamuu haala mormitanuun addunyaa irraa gara aakhiraatti hin ceenu jettanii hin kakannee?

(45) Karaa ummata duraan lubbuu ofii kufriin miidhan kan akka ummata Huudiifi ummata Saalih hordoftan. Balaa irraa wanti Nuti isaanitti buufne isiniif ibsameera. Kitaaba Rabbii keessatti akka ittiin gorfamtanuu jecha fakkeenya isiniif gooneerra. Garuu ittiin hin gorfamne.

(46) Warri karaa ummata duraanii hordofan kun dhugumaan Nabiyyii Muhammad (saw) ajjeesuufi waamicha isaanii dhaabuuf yaada hamaa yaadanii turan. Rabbiin yaada isaanii ni beeka. Womaa isa hin dhokatu. Faallaa yaada Rabbii yaadni isaan kanaa dadhabaa dha; tabba bakkaa hin kaasu; waan dadhabaa ta`eef waan sanaa gadiis bakkaa kaasuu hin danda`u.

(47) Yaa Ergamichaa! Rabbiin Inni ergamoota isaatiif injifannoo kennuufi amantaa isaanii ol taasisuuf waadaa seene sun, waadaa isaa ni diiga hin se`in. Inni injifataadha womaa isa hin dadhabsiisu. Warra jaalallee isaa ta`an ni jabeessa. Nama isaafi ergamoota isaa diina godhate haloo bahataadha.

(48) Haaloo bahannaan kun guyyaa Qiyaamaati. Guyyaa ardiin kun dachii qqulqulluu adii ta`een bakka buufamtu, samiiwwanis samii biraatiin jijjiiramtu sana. Namoonnii qaamaafi hojii isaaniitiin qabrii isaanii keessaa fuuldura Rabbii isa mootummaa isaatiifi guddinummaa isaatiin qophaa ta`e, injifataa, kan hin jifatamne, mo`ataa kan hin mo`atamne ta`e sana dura dhaabbachuuf dhufu.

(49) Yaa Ergamichaa! guyyaa ardiin dachii biraatiin jijjiiramtu, samiiwwanis jijjiiramtu, kaafirootaafi mushrikoota miilli isaaniifi harki isaanii gara gurmuu (morma) isaaniitti (ol deebifamee) diriin walitti hidhamu, gariin isaanii gariidhaan walitti hidhamanu ni argita.

(50) Uffanni isaan uffatanu kaatiraamii irraayi (isheenis waan guddiftee bobaatu). Gubaan ibiddaa fuula isaanii irratti ol baati.

(51) Rabbiin lubbuu hunda khayriifi sharrii irraa waan isheen hojjatteen mindaa galchuuf jecha (kana godhe). Innis hojii (garbootaa) ariitiidhaan kan qoratuudha.

(52) Qur`aanni Muhammad (saw) irratti buufame kun akeekkachiisaafi sodaachisa cimaa isa keessa jiru akka sodaatanuuf beeksisa gara namootaatti dhufeedha. Ammas dhugaan kan gabbaramu Rabbii tokkicha qofa ta`uu baranii isa bira odoo waa tokko hin qabin isa qofa akka gabbaranuuf. Akkasumas warri sammuu nagaa qabanu akka ittiin gorfamanuufi. Gorsaan kan fayyadamus isaan qofa waan ta`eefi.

Waan keeyyattoota darban iraa fudhatamu:

- Haalli guyyaa Qiyaamaa maal akka fakkaatu, akka namoonni sodaatanu, rifatanu, dadhabanuufi dhama`anu, samiiniifi ardiinis akka jijjiiramanu ibsuu
- Akka adabbiin cimuufi xinneenya guyyaa Qiyaamaa warra badii dalageefi kafare irra gahu ibsuu
- Garbichi tokko addunyaa irratti yeroo ballaa qaba; kanaafuu ibaadaa irratti jajjabaachuu qaba. guyyaa Qiyaamaa Rabbiin yeroo isa kaase caarraa biraa isaaf hin kennu.